

Republica Moldova

GVERNUL

HOTĂRÂRE Nr. HG248/2013
din 10.04.2013

**cu privire la aprobarea Strategiei de gestionare a deșeurilor
în Republica Moldova pentru anii 2013-2027**

Publicat : 12.04.2013 în MONITORUL OFICIAL Nr. 82 art. 306 Data intrării în vigoare

MODIFICAT

[HG1143 din 21.11.18, MO13-21/18.01.19 art. 7; în vigoare 18.01.19](#)

NOTĂ:

Pe tot parcursul textului hotărîrii și al anexelor:

cuvintele „Ministerul Mediului” și „Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului”, la forma gramaticală corespunzătoare;

cuvintele „Ministerul Economiei”, „Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor” și „Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Economiei și Infrastructurii”, la forma gramaticală corespunzătoare;

cuvintele „Ministerul Sănătății”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale”, la forma gramaticală corespunzătoare prin [HG1143 din 21.11.18, MO13-21/18.01.19 art.7; în vigoare 18.01.19](#)

Pentru asigurarea executării acțiunilor prioritare în domeniul protecției mediului, prevăzute de Programul de activitate al Guvernului „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2011-2014, și în scopul executării Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 289 din 7 mai 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.93-98, art. 330), în scopul dezvoltării infrastructurii și a serviciilor necesare pentru a proteja în mod adecvat mediul la nivel global, național și local de efectele asociate cu managementul deșeurilor generate de cetățeni, întreprinderi și instituții, precum și pentru stabilirea cadrului legal și instituțional necesar pentru a sprijini alinierea treptată a practicilor Republicii Moldova de gestionare a deșeurilor la cele ale Uniunii Europene, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027, conform anexei.

2. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului:

va conlucra cu organismele internaționale și potențialii donatori în scopul atragerii volumului necesar de investiții pentru a permite dezvoltarea durabilă a sectorului, în conformitate cu necesitățile prioritare și într-un ritm accesibil pentru societate și economic fezabil;

va prezenta anual Guvernului, pînă la data de 10 aprilie, raportul cu privire la realizarea prevederilor Strategiei nominalizate.

3. Ministerele și autoritățile administrative centrale:

vor întreprinde măsurile necesare pentru executarea integrală și în termenele stabilite a acțiunilor preconizate pentru implementarea Strategiei;

vor informa anual, pînă la data de 10 februarie, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului despre executarea Strategiei menționate.

4. Beneficiarii proiectelor investiționale în domeniul gestionării deșeurilor vor coordona în prealabil cu Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului conceptele proiectelor planificate.

5. Se recomandă autorităților administrației publice locale crearea asociațiilor interraionale de gestionare a deșeurilor în vederea atragerii investițiilor necesare în acest sector.

6. Coordonarea și controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

PRIM-MINISTRU Vladimir FILAT

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,

ministrul economiei Valeriu Lazăr

Ministrul mediului Gheorghe Șalaru

Ministrul finanțelor Veaceslav Negruța

Ministrul transporturilor

și infrastructurii drumurilor Anatolie Șalaru

Ministrul dezvoltării regionale

și construcțiilor Marcel Răducan

**Ministrul agriculturii
și industriei alimentare Vasile Bumacov
Ministrul sănătății Andrei Usatî**

Nr. 248. Chișinău, 10 aprilie 2013.

[strategia](#)

[anexa nr.1](#)

[anexa nr.2](#)

STRATEGIA DE GESTIONARE A DEȘEURILOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA PENTRU ANII 2013-2027

INTRODUCERE

Politica Guvernului Republicii Moldova în domeniul gestionării deșeurilor constă în dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor necesare pentru a proteja în mod adecvat mediul înconjurător la nivel global, național și local de efectele asociate cu managementul deșeurilor generate de cetățeni, întreprinderi și instituții.

Guvernul va stabili cadrul legal și instituțional necesar pentru a sprijini alinierea treptată a practicilor noastre de gestionare a deșeurilor la cele ale Uniunii Europene. Prin intermediul unor parteneriate la nivel internațional, național și local, vom încuraja și vom atrage nivelul necesar de investiții pentru a permite dezvoltarea durabilă a sectorului, în conformitate cu necesitățile prioritare și într-un ritm accesibil pentru societate.

Gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor pe parcursul ultimilor ani afectează comunitățile locale, amenință mediul și contribuie la emisiile globale de gaze cu efect de seră. În contextul creșterii economice a volumului și diversității deșeurilor generate, gestionarea și reciclarea deșeurilor reprezintă priorități locale, naționale și internaționale.

Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027 (în continuare – Strategie) are drept obiectiv stabilirea direcției orientative a activităților de dezvoltare a infrastructurii și a serviciilor necesare pentru gestionarea conformă a deșeurilor în scopul protejării mediului și sănătății populației.

Prezenta Strategie stabilește bazele cadrului necesar pentru dezvoltarea și implementarea unui sistem integrat și eficient din punct de vedere social, economic și de protecție a mediului. Dezvoltarea durabilă în domeniul deșeurilor se bazează pe gestionarea controlată pentru a limita pe termen scurt impactul asupra mediului cauzat de eliminarea acestora, iar pe termen mediu și lung pentru a fi social acceptabilă și economic fezabilă.

Ierarhia celor mai eficiente opțiuni de gestionare a deșeurilor reprezintă un cadru conceptual simplificat, care prevede:

1) prevenirea producerii de deșeuri, ce se poziționează în partea superioară a ierarhiei și constă în încetinirea și inversarea în cele din urmă a ratei de creștere a deșeurilor și a proprietăților periculoase ale deșeurilor generate;

2) reutilizarea și reciclarea, care se referă la utilizarea deșeurilor ca materii prime secundare, fără prelucrare suplimentară (reutilizare) sau cu prelucrarea ulterioară (reciclare);

3) recuperarea, care privește extragerea în continuare a valorii (inclusiv a energiei) din deșeurile generate. Recuperarea include utilizarea de fracțiuni combustibile de deșeuri drept combustibil alternativ în producția de energie electrică și termică;

4) eliminarea, care constă în înhumarea în depozitele de deșeuri a componentelor de deșeuri care nu pot fi reutilizate, reciclate și recuperate, pentru a limita emisiile în mediul înconjurător.

Prevederile Strategiei se aplică tuturor deșeurilor clasificate conform Legii privind deșeurile. Această clasificare va fi pusă în aplicare prin Hotărîrea de Guvern privind aprobarea Listei deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase.

Activitățile de conștientizare și participare a publicului sînt foarte importante pentru promovarea și implementarea noilor modalități de gestionare a deșeurilor la nivel național și regional. În pofida complexității crescînde a problemelor asociate gestionării deșeurilor și a schimbărilor în sistemele de tratare a acestora, toate strategiile (națională și regionale) care se referă la gestionarea deșeurilor necesită neapărat o amplă consultare publică, cu

implicarea gospodăriilor, întreprinderilor și a societății civile, pentru atingerea scopurilor strategice. Sloganul societății civile „Doar împreună putem avea un mediu curat” este un impuls la colaborare și la dezvoltarea conștiinței populației privind protejarea mediului înconjurător.

De asemenea, este importantă asistența partenerilor internaționali, inclusiv a Comisiei Europene, a instituțiilor financiare internaționale și a agențiilor de dezvoltare bilaterală în realizarea ritmului de dezvoltare necesar pentru aproximarea practicilor europene de gestionare a deșeurilor.

Obiectivele de bază ale politicii actuale a Uniunii Europene privind deșeurile, la care urmează să ne aliniem, constau în prevenirea generării deșeurilor și în promovarea reutilizării, reciclării și recuperării pentru asigurarea protecției mediului. Deșeurile sînt din ce în ce mai mult percepute ca o sursă de materie primă valoroasă pentru sectorul industrial, cu abordări cum ar fi reutilizarea, reciclarea și recuperarea de energie, este aplicată reglementarea deșeurilor de ambalare, a vehiculelor scoase din uz, a deșeurilor de echipamente electrice și electronice, deșeurilor biodegradabile și anvelopelor. Politica europeană se axează îndeosebi pe activități de separare a deșeurilor biodegradabile de la depozitele de deșeuri, dar și de reciclare și recuperare, acest fapt contribuind la prevenirea poluării mediului și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Prin intermediul prezentei Strategii, Guvernul Republicii Moldova se angajează să dezvolte un nou cadru legal și instituțional de reglementare a gestionării deșeurilor la nivelul standardelor internaționale, inclusiv pentru reglementarea diferitor fluxuri de deșeuri și a operațiunilor de reciclare, valorificare și eliminare a acestora, instituirea unui sistem eficient progresiv instituțional și administrativ de gestionare, monitorizare, aplicare și respectare a legislației de mediu, de atragere a investițiilor.

Implementarea Strategiei este prevăzută pentru anii 2013-2027, fiind evaluată periodic în conformitate cu progresul tehnologic și cu condițiile economice, sociale și de mediu.

I. DESCRIEREA SITUAȚIEI ACTUALE

Secțiunea 1. Cadrul legal național

Gestionarea deșeurilor în Republica Moldova rămîne a fi o problemă dificilă și nerezolvată, atît din punct de vedere organizatoric, cît și legislativ. Cu toate că domeniul protecției mediului este reglementat de circa 35 de acte legislative și peste 50 de hotărîri de Guvern, aspectul legal al gestionării deșeurilor necesită a fi îmbunătățit esențial, fiind necesare atît revizuirea și modificarea cadrului legal și instituțional, cît și crearea unui sistem integru de reglementare tehnică și ecologică în domeniile de colectare selectivă pentru reciclarea, valorificarea, eliminarea și depozitarea deșeurilor.

Actualmente, cadrul juridic care reglementează domeniul managementului deșeurilor include:

- 1) Legea nr. 1515-XII din 16 iunie 1993 privind protecția mediului înconjurător;
- 2) Legea nr. 851-XIII din 29 mai 1996 privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător;
- 3) Legea nr. 1102-XIII din 6 februarie 1997 cu privire la resursele naturale;
- 4) Legea nr. 1540-XIII din 25 februarie 1998 privind plata pentru poluarea mediului;
- 5) Legea nr. 1347-XIII din 9 octombrie 1997 privind deșeurile de producție și menajere;
- 6) Legea nr. 1236-XIII din 3 iulie 1997 cu privire la regimul produselor și substanțelor nocive;
- 7) Legea nr. 40-XV din 19 februarie 2004 pentru ratificarea Convenției de la Stockholm privind poluanții organici persistenti;
- 8) Hotărîrea Guvernului nr. 1296 din 20 noiembrie 2008, „Cu privire la modalitatea de percepere a plăților ecologice pentru importul mărfurilor care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului și pentru ambalajul mărfurilor de import din plastic și/sau „tetra-pack”;
- 9) prevederile Convenției de la Basel privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și eliminarea acestora la nivel național au fost transpuse prin Hotărîrea Guvernului Republica Moldova nr. 637 din 27 mai 2003, care a aprobat Regulamentul privind controlul transportării transfrontaliere a deșeurilor și eliminării acestora, care stabilește mecanismul de implementare a prevederilor Convenției Basel, menit să asigure respectarea prescripțiilor privind securitatea ecologică în cadrul exportului, tranzitării și eliminării deșeurilor;

10) prevederile Convenției de la Stockholm privind poluanții organici persistenți la nivel național au fost parțial reflectate în Hotărîrea Guvernului nr. 1155 din 20 octombrie 2004, care a aprobat Strategia Națională cu privire la reducerea și eliminarea poluanților organici persistenți și Planul Național de implementare a Convenției de la Stockholm privind poluanții organici persistenți, fiind distruse circa o treime din stocurile de pesticide contaminate cu poluanți organici persistenți (1293 tone) și eliminate 18660 unități de condensatoare electrice vechi ce conțineau bifenili policlorurați cu o greutate totală de 934 tone. Problema reducerii poluanților organici persistenți care se formează ca produse secundare în urma activităților nepremediate ale industriei (PCDD — dibenzo-p-dioxine policlorurate, PCDF — dibenzofurani policlorurați, HCB — hexaclorbenzen și PCB — bifenili policlorurați) necesită o rezolvare prioritară în perioada 2010-2015.

Secțiunea 2. Cadrul instituțional

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului este autoritate competentă, abilitată cu responsabilități în elaborarea și promovarea politicii de stat, inclusiv a codului legislativ și normativ în domeniul gestionării deșeurilor. Problema administrării deșeurilor în Republica Moldova s-a conturat ca domeniu odată cu perioada de tranziție spre economia de piață și în mod special cu apariția spectrului larg a mărfurilor de consum curent, inclusiv a ambalajelor.

Rolul principal în administrarea deșeurilor la nivel local revine autorităților administrației publice locale, iar rezultatele privind colectarea și eliminarea deșeurilor depind în mare măsură de capacitatea acestora de a organiza acest lucru, de modalitatea de implicare a agenților economici și a societății civile în acumularea resurselor financiare. Cadrul legislativ național în vigoare prevede modalitatea de conlucrare în domeniul protecției mediului a autorităților administrației publice centrale de specialitate, inclusiv stipulează competența și atribuțiile autorităților administrației publice locale, conform Legii nr.436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală și legislației privind protecția mediului înconjurător. Competența și atribuțiile autorităților publice centrale de specialitate și ale administrației publice locale în gestionarea deșeurilor de producție și menajere sînt determinate de Legea privind deșeurile de producție și menajere.

Structura actuală a consiliilor raionale nu include subdiviziuni care ar asigura implementarea politicii de mediu, inclusiv în domeniul gestionării deșeurilor în teritoriul administrat. Agențiilor și inspecțiilor ecologice, conform funcțiilor abilitate, le revin supravegherea și controlul respectării legislației de mediu de către agenții economici locali, inclusiv în procesul de gestionare a deșeurilor. Actualmente, responsabilitățile autorităților administrației publice locale în asigurarea colectării și transportării deșeurilor menajere solide le revin serviciilor de salubritate, care activează preponderent în localitățile urbane și doar în unele localități rurale.

Secțiunea 3. Grupurile-țintă

Stabilirea relațiilor de conlucrare între actorii implicați în gestionarea deșeurilor este foarte importantă, astfel grupurile-țintă ale prezentei Strategii sînt:

1) populația, care va constitui principalul beneficiar al prevederilor implementate ce au în vedere asigurarea unor condiții de viață mai sănătoase, accesul la servicii calitative de gestionare a deșeurilor, informare și conștientizare a noilor modalități de gestionare a deșeurilor;

2) autoritățile administrației publice locale, avînd rolul de implementare a legislației adoptate, inclusiv în organizarea gestionării deșeurilor, prin eforturile comune ale autorităților la nivel regional în soluționarea problemelor asociate cu gestionarea deșeurilor, prin crearea sistemelor integrate de management al deșeurilor;

3) autoritățile administrației publice centrale, prin creșterea nivelului de profesionalism al funcționarilor în elaborarea unor documente de politici mai calitative și implementarea mai eficientă a acestora;

4) serviciile de salubritate din localitățile urbane, care își vor extinde activitatea și în localitățile rurale, beneficiind de dotări cu tehnică și utilaje moderne de colectare a deșeurilor, avînd capacități adecvate de eliminare a deșeurilor prin depozitare sau tratare mecanico-biologică;

5) agenții economici antrenați în reciclarea deșeurilor, care vor avea acces la materia primă secundară, obținută prin colectarea selectivă a deșeurilor reciclabile (sticlă, mase plastice, hîrtie, carton etc.);

6) organizațiile neguvernamentale, în calitatea lor de reprezentanți ai societății civile, care vor fi antrenați în acțiunile de informare privind noile modalități de gestionare a deșeurilor;

7) statul, care, prin creșterea gradului de armonizare a legislației naționale cu legislația și practica internațională, prin executarea deplină și în termen a obligațiilor stipulate în documentele internaționale la care Republica Moldova este parte, își va consolida poziția de partener de încredere în cooperarea internațională la cel mai înalt nivel, beneficiind de asistență financiară.

Secțiunea 4. Situația social-economică

Economia Republicii Moldova a trecut prin două perioade distincte, prima perioadă, 1992-1999, s-a caracterizat prin scăderea PIB-ului cu 58,7%, iar începând cu anul 2001 s-a înregistrat o creștere anuală moderată a PIB-ului între 6,1% și 7,8%, creșterea cumulată a PIB-ului în perioada de recuperare (2000-2006) fiind de 50,7%.

Majoritatea orașelor, inclusiv cele mai mari și prospere, au înregistrat o depopulare semnificativă, specifică tendinței de descreștere a populației în țară. Pe când toate orașele s-au lovit de colapsul industriei, orașele dependente de o singură sau de două întreprinderi industriale s-au ciocnit cu situații extrem de dificile și doar în puține cazuri declinul a fost depășit. Acest fapt va fi, de asemenea, luat în considerare la elaborarea prognozelor de generare a deșeurilor.

Actualmente, situația populației rurale, preponderent din satele mici, este precară, cu puține perspective economice și acces dificil la serviciile publice relevante, inclusiv în domeniul salubrității teritoriilor, colectării și depozitării deșeurilor. Deși remitențele constituie o parte semnificativă a veniturilor comunităților rurale, este cert că cea mai mare parte a remitențelor cetățenilor care lucrează în străinătate sînt direcționate spre consum. Din aceste considerente problema gestionării deșeurilor în localitățile rurale este și mai acută în lipsa serviciilor de salubritate.

Problema decalajelor de dezvoltare teritorială este specifică țărilor în curs de tranziție la economia de piață. Abordarea acestei probleme a demarat în țările europene în anii 1950 pentru contracararea dezechilibrului de dezvoltare teritorială. O distribuție mai echitabilă a dezvoltării în întreaga regiune ar putea fi atinsă printr-un efort comun și integrat al raioanelor din acea regiune. Aceasta se va solda cu o apartenență regională puternică a eforturilor de dezvoltare și va face regiunea mai atractivă pentru potențialii investitori, datorită existenței unei viziuni strategice clare de planificare regională.

În prezent, în Republica Moldova, raioanele și municipiile sînt principalele unități de planificare ale politicii dezvoltării regionale, datorită unei concentrări mai înalte a resurselor umane și administrative la nivel raional. Conform Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, se propune de a nu limita dezvoltarea doar la nivelul raioanelor, dar de a promova inițiative de dezvoltare regională. Regiunile de dezvoltare sînt unități administrativ-teritoriale care nu au personalitate juridică și care reprezintă cadrul de planificare, implementare și evaluare a dezvoltării regionale. Avînd în vedere că primul element al procesului de dezvoltare regională este planificarea, în premieră pentru țara noastră, trei dintre cele șase regiuni de dezvoltare – Nord, Centru și Sud dispun de Strategii de Dezvoltare Regională pentru anii 2010-2016.

Astfel, deși există discrepanțe importante între nivelele de dezvoltare ale diferitor raioane, este important ca dezvoltarea sistemului integrat de management al deșeurilor să aibă un impact regional, fiind acoperite toate localitățile, inclusiv cele rurale. În acest context, trebuie să se înțeleagă că nu contează amplasarea fizică a capacităților de reciclare sau eliminare a deșeurilor, ci extinderea rețelelor de colectare și transportare a deșeurilor. În aceste condiții, se impune realizarea de noi depozite ecologice zonale și crearea de stații de transfer în vederea implementării optime a unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, care să deservească populația din municipii, orașe, comune, precum și din sate.

Gestionarea deșeurilor solide este strîns legată de obiectivele de dezvoltare a țării. Pe de o parte, managementul neadecvat al deșeurilor în țară are un impact negativ asupra:

1) dezvoltării agriculturii, ca rezultat al folosirii solului pentru depozite de deșeuri, pe când aceste terenuri pot fi utilizate în activități agricole;

2) dezvoltării turismului, ca rezultat al știrbirii imaginii generale asociate cu depozitele de deșeuri și cu mirosul neplăcut ce se emană de la acestea;

3) sănătății publice, ca rezultat al condițiilor antisanitare ale depozitelor de deșuri și al potențialului lor de a deveni focare de infecții.

Pe de altă parte, investițiile în acest sector nu numai că vor soluționa aceste probleme, dar, de asemenea, vor contribui la:

- 1) crearea locurilor noi de muncă prin prepararea și utilizarea materialelor pentru reciclare;
- 2) îmbunătățirea rezervelor de schimb extern prin exportarea materialelor de reciclare;
- 3) favorizarea productivității agricole prin producerea compostului conform criteriilor de calitate;
- 4) securitatea energetică locală prin recuperarea energiei din deșuri;
- 5) obținerea noilor surse de venituri din acțiunile de reducere a emisiilor de bioxid de carbon asociate cu degradarea deșeurilor.

Secțiunea 5. Managementul deșeurilor în Republica Moldova: evaluarea și analiza situației existente

Gestionarea deșeurilor devine o prioritate națională a politicii de prevenire a poluării mediului ce urmează a fi rezolvată în Republica Moldova. Agravarea problematicii deșeurilor, în special a deșeurilor menajere solide, este generată de modul defectuos în care sînt realizate în prezent diferite etape de procesare a deșeurilor.

Practicile existente privind gestionarea deșeurilor menajere

Gestionarea deșeurilor cuprinde toate activitățile de colectare, transportare, tratare, valorificare și eliminare a deșeurilor. Responsabilitatea pentru activitățile de gestionare a deșeurilor revine generatorilor acestora, în conformitate cu principiul „poluatorul plătește” sau, după caz, producătorilor, în conformitate cu principiul „responsabilitatea producătorului”.

Administrațiile publice locale sînt abilitate cu funcția responsabilă de organizare a sistemelor de colectare și eliminare a deșeurilor, prin urmare necesită a fi stabilite taxe corespunzătoare care să asigure acoperirea financiară a realizării acestor activități. Servicii specializate în colectarea și eliminarea deșeurilor există în municipii, în toate centrele raionale, gestionarea acestora fiind realizată în mod organizat, prin intermediul acestor servicii, care lucrează pe bază de contract cu generatorii individuali, dar acest sistem acoperă numai 60-90% din totalul generatorilor de deșuri menajere din mediul urban.

În mediul rural, în marea majoritate a localităților, practic nu există servicii organizate pentru gestionarea deșeurilor, transportul la locurile de depozitare fiind făcut în mod individual de către generator, cu excepția serviciilor de colectare a deșeurilor create în unele localități rurale. Numărul persoanelor racordate la aceste servicii în localitățile rurale este relativ scăzut din motivul lipsei resurselor financiare. O mică parte din localitățile rurale și în special acele localități rurale aflate în proxima vecinătate a centrelor raionale sînt deservite de servicii organizate pentru gestionarea deșeurilor (Chișinău, Fălești, Ungheni etc.).

Generarea deșeurilor menajere este influențată de numeroși factori, cei mai importanți fiind venitul populației, comportamentul consumatorilor, apariția pe piață de noi produse ambalate și evoluția demografică. Studiile Băncii Mondiale denotă că odată cu ridicarea venitului populației crește rata de generare a deșeurilor pe cap de locuitor, aceasta fiind în zonele rurale, de obicei, cuprinse între 0,3-0,4 kg/capita/zi, respectiv 0,9 kg/capita/zi sau mai mult în zonele urbane. Consumul preparatelor alimentare generează astăzi tot mai multe deșuri. Introducerea de noi ambalaje, în special de plastic, are un impact semnificativ asupra mediului. Ambalajele fabricate din polietilenă tereftalat au înlocuit în ultimii ani ambalajele de sticlă, iar sacii, pungile sau cutiile din polietilenă – pe cele de hîrtie, influențînd cantitățile și compoziția deșeurilor generate. Creșterea numărului de supermarketuri, alături de creșterea PIB-ului pe cap de locuitor, conduce la creșterea capacității de cumpărare a produselor ambalate și, implicit, a deșeurilor generate. Urbanizarea influențează și ea generarea de deșuri, iar locuitorii din zonele urbane produc mult mai multe deșuri decît cei din zonele rurale.

Actualmente, cea mai utilizată metodă de tratare a deșeurilor menajere este depozitarea pe sol, care reprezintă frecvent o sursă importantă de poluare a solului și a apelor subterane. În acest context, salubritatea localităților și managementul deșeurilor urbane constituie un obiectiv important al structurilor guvernamentale și locale. Anual, prin intermediul serviciilor de salubritate, din localitățile

urbane se transportă la depozite de deșuri menajere solide circa 1144-2210 mii m³ de deșuri (figura 1).

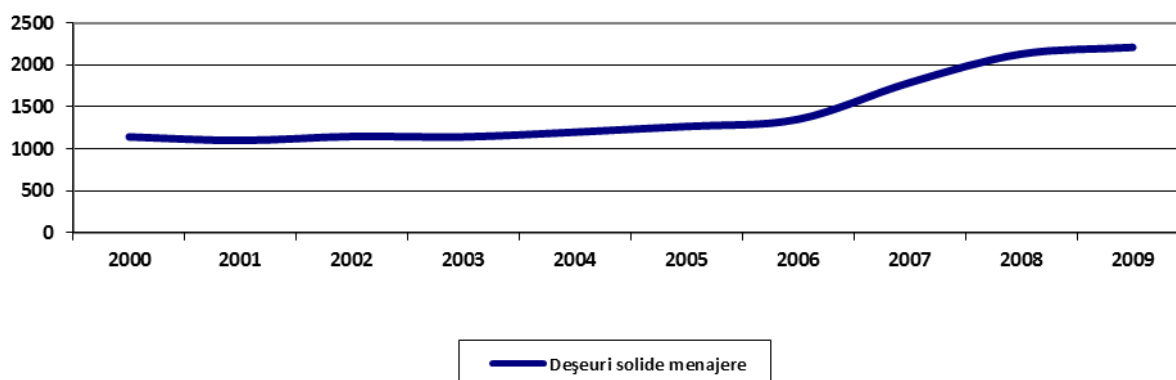
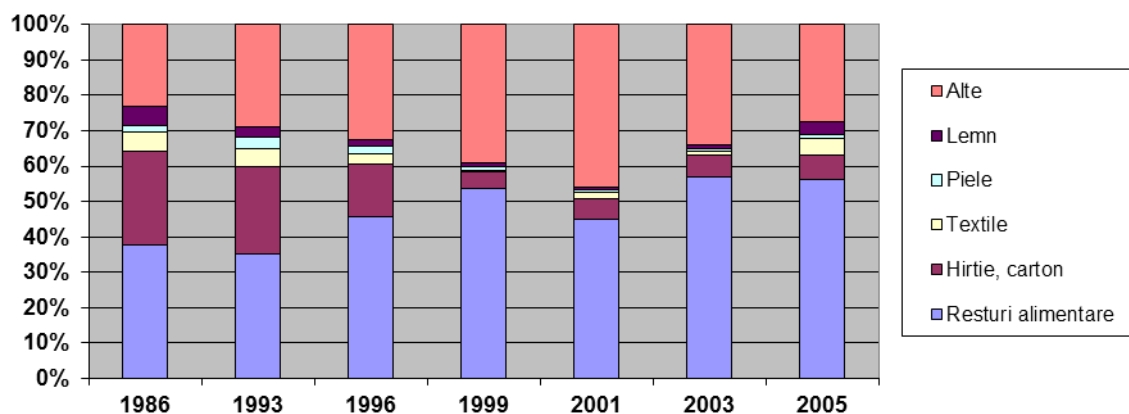

Figura 1. Dinamica eliminării deșeurilor menajere solide, mii tone

Depozitele actuale de deșuri nu sînt exploatate corespunzător: nu se compactează și nu se acoperă periodic cu materiale inerte în vederea prevenirii incendiilor, a răspîndirii mirosurilor neplăcute; nu există un control strict al calității și cantității deșeurilor care sînt evacuate de la depozit; nu există facilități pentru recuperarea biogazului produs sau pentru recuperarea/tratarea filtratului; drumurile de acces spre depozite și în interiorul acestora nu sînt întreținute, mijloacele de transport nu sînt spălate la ieșirea de la depozite; depozitele nu dispun de împrejmuire, cu intrare corespunzătoare și panouri de avertizare.

Alt aspect negativ al gestionării neadecvate a deșeurilor îl reprezintă faptul că multe materiale reciclabile și utile sînt depozitate împreună cu cele nereciclabile, astfel pierzîndu-se o mare parte a potențialului lor util (hîrtie, sticlă, metale, materiale plastice). Fiind amestecate și contaminate din punct de vedere chimic și biologic, recuperarea lor este dificilă.

Rata de generare zilnică a deșeurilor pentru o persoană variază de la 0,25 kg pentru or. Nisporeni și or. Cimișlia, pînă la 0,8 kg pentru or. Bălți și 1,3 kg pentru or. Chișinău. Această diferență se explică prin managementul deșeurilor practicat în localitatea indicată, acolo unde se efectuează colectarea zilnică și evidența volumelor deșeurilor evacuate, indicii sînt mai mari. Rata minimă de generare a deșeurilor se explică și prin absența unui sistem de colectare a deșeurilor, prin urmare, acestea nimeresc la gunoiști neautorizate și, respectiv, nu sînt luate în calcul. Planificarea eficientă a managementului deșeurilor se axează pe compoziția morfologică a deșeurilor menajere solide. Analiza morfologică a deșeurilor este imperioasă în stabilirea operațiunilor de reciclare și eliminare a acestora. Analiză morfologică a deșeurilor menajere solide în țară se efectuează ocazional, de cele mai dese ori prin intermediul ONG-urilor. Aceste date au fost colectate din buletine informative, rapoarte, publicații de specialitate, pe cînd în statistica națională lipsește asemenea informație (figura 2).

Figura

2. Compoziția morfologică a deșeurilor menajere solide

Deșeurile industriale și cele periculoase

Organizarea activității de gestionare a deșeurilor de producție este obligația generatorului. Unitățile economice realizează aceste activități cu mijloace proprii sau contractează serviciile de salubritate. Pentru a înțelege mai bine cauza apariției mai multor probleme și pentru a evalua amploarea acestora, pentru început vom caracteriza domeniul cercetat printr-o serie de indicatori de referință privind evoluția generării deșeurilor.

Conform datelor statistice (figura 3), generarea deșeurilor fluctuează anual, iar cantitatea deșeurilor utilizate și înhumate este în creștere. Cu toate că în Republica Moldova funcționează câteva întreprinderi de prelucrare a deșeurilor, informația privind volumele de deșeuri reciclate nu este supusă evidenței statistice.

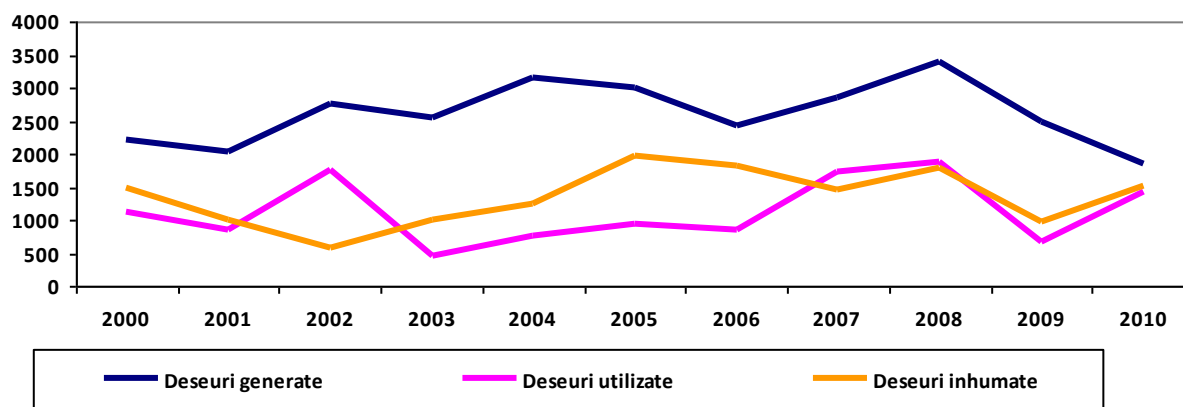

Figura 3. Dinamica generării, utilizării și înhumării deșeurilor, mii tone

În anul 2008 a fost generată o cantitate totală de 2841,7 mii tone de deșeuri provenite din activitatea întreprinderilor. Cea mai mare parte a acestora, circa 1570 mii de tone, este reprezentată de deșeuri aferente industriei alimentare și a băuturilor, alte 540 mii tone sînt deșeuri de la întreprinderile de extracție, 249 mii tone provin de la creșterea animalelor (figura 4). Din cantitatea de deșeuri de producție, doar 30% au fost utilizate, 50% sînt eliminate prin depozitare la gunoiști, iar 20% rămîn în stoc pe teritoriul întreprinderilor.

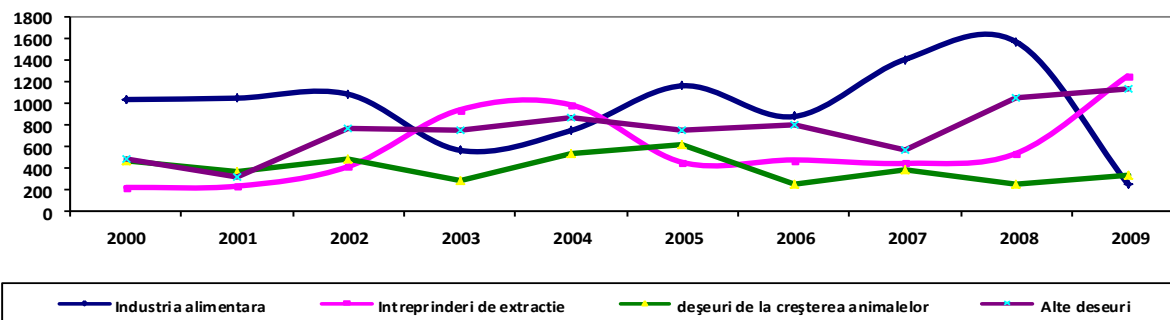

Figura 4. Dinamica generării deșeurilor pe ramuri (2000-2010), mii tone

Evidența deșeurilor toxice se efectuează în baza formularului „F-1 Deșeuri toxice”. Cu toate că numărul întreprinderilor ce raportează generarea deșeurilor toxice este în creștere, de la 352 la 886 în perioada de raportare (1995 – 2010), cantitățile deșeurilor acumulate sînt în descreștere (figura 5), pe motivul declinului economic de la sfîrșitul secolului trecut și al modificărilor structurale în industria Republicii Moldova.

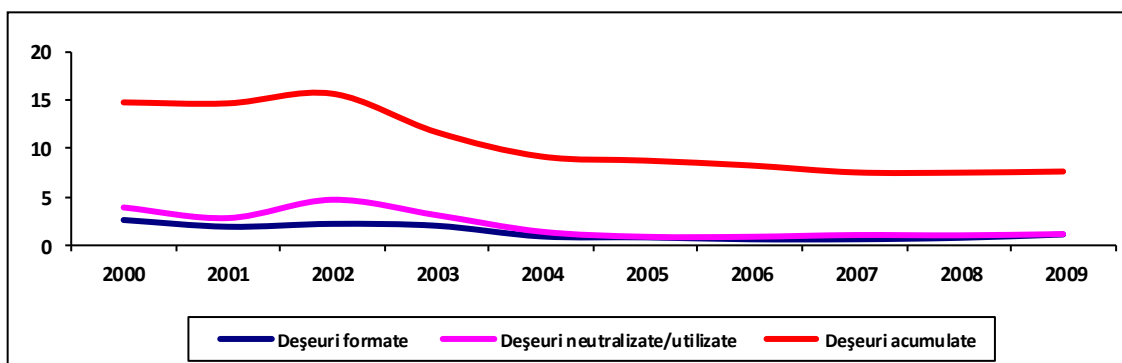

Figura 5. Dinamica formării, neutralizării și acumulării deșeurilor toxice, mii tone

Pînă în prezent, colectarea și procesarea informațiilor referitoare la tipurile și cantitățile de deșeuri se efectuează în conformitate cu standardele fostei URSS, nefiind racordate la cerințele europene de clasificare. Actualmente, în Republica Moldova sînt aplicate două formulare de evidență a deșeurilor „F-1 Deșeuri toxice” și „F-2 Deșeuri”, pe cînd în Uniunea Europeană se aplică Lista deșeurilor, inclusiv a celor periculoase, marcate cu asterisc.

Deșeurile din construcție și din demolări

Statistica națională nu deține date privind cantitățile de deșeuri rezultate din activitățile de construcție și din demolări. În studiul CE „Servicii contractuale privind managementul deșeurilor din construcții și demolări - SR1” (mai 2010), este utilizat un indice de generare a deșeurilor din construcție și demolări cuprins între 500-1000 kg/capita, în funcție de amploarea sectorului dat în țară. Aplicarea acestui indice pentru Republica Moldova ar însemna că în 2010 a fost generată o cantitate de 1800-3600 mii tone de astfel de deșeuri, ceea ce ar însemna o supraestimare. Totodată, Letonia și România au raportat circa 70 kg/capita, ceea ce pare a fi o subestimare a datelor reale. În calitate de compromis au fost propuse datele pentru Bulgaria, care prezenta 0,39 tone/capita în anul 2004, fiind folosite ca punct de reper pentru Republica Moldova în 2010.

Deșeurile medicale

Instituțiile medicale produc diverse deșeuri constituite din resturi alimentare, deșeuri de medicamente (pastile, pulberi, reagenți), antigen-teste de laborator, dezinfectanți, detergenți, deșeuri biologice (medii de cultură, materiale biochimice, imunologice, substraturi biologice, sînge, seruri,

țesuturi organice), dispozitive medicale și materiale radioactive, deșeuri menajere. Toate aceste deșeuri sînt definite ca fluxul de deșeuri medicale ce provin din centre de asistență medicală.

Circa 75-90% dintre deșeurile medicale sînt similare cu deșeurile menajere, fiind fabricate din hîrtie, din plastic etc. care nu au fost în contact cu pacienții. Totuși, circa 10-25% din deșeurile medicale sînt deșeuri periculoase care necesită tratament special. Deșeurile medicale prezintă un risc sporit atît pentru sănătatea umană, cît și pentru mediu. Din lipsa unor cuptoare speciale, aceste deșeuri se acumulează împreună cu deșeurile menajere sau se depozitează în instituții medicale.

Conform publicației „Sănătate fără nici un prejudiciu” (www.noharm.org), realizată de compania europeană „Health Care Without Harm”, generarea anuală de deșeuri medicale este de 15,7 mii tone, dintre care 2,75 mii tone sînt deșeuri infecțioase și 314 tone constituie deșeurile periculoase. Aceste calcule nu includ deșeurile medicale generate în alte instituții medicale, precum farmaciile, cabinetele medicale, care necesită a fi luate în considerare în Planul de management al deșeurilor medicale. O altă problemă cu care se confruntă instituțiile spitalicești este lipsa unei rețele centralizate de colectare a seringilor uzate. Această problemă trebuie soluționată prin crearea capacităților de procesare și reutilizare a acestor deșeuri.

Alte fluxuri de deșeuri menajere periculoase

Actualul sistem statistic din domeniul gestionării deșeurilor menajere reflectă doar parțial situația privind gestionarea deșeurilor menajere, fiind incertă informația despre fluxurile de deșeuri periculoase specifice, precum uleiurile uzate, vehiculele scoase din uz, anvelopele uzate, acumulatorii și bateriile uzate, deșeurile de echipamente electrice și electronice generate de consumatori, alături de deșeurile menajere. În lipsa sistemelor de colectare și tratare a acestor fluxuri de deșeuri, pe parcursul anilor nu s-a acordat atenția respectivă.

Deșeurile petroliere

Conform situației descrise în secțiunea 2, în 2009 în Republica Moldova au fost generate 232 tone de deșeuri petroliere, dintre care 131 tone au fost utilizate. În baza acestor date statistice nu este clar dacă aceste fluxuri sînt deșeuri industriale sau este ulei uzat de automobile și în ce măsură uleiurile uzate reprezintă fluxul total de deșeuri petroliere.

Privind în ansamblu datele europene referitoare consumul de lubrifiant, se poate concluziona că cea mai mare parte (65% în 2000) este ulei de automobile și 35% sînt uleiuri industriale. Pentru a deduce teoretic magnitudinea generării uleiurilor uzate se va utiliza drept punct de reper consumul de lubrifianti în sectorul transporturilor, avînd ca exemplu Belgia. Factorul de generare a uleiurilor uzate, egal cu 3,3 kg la o tonă, a fost determinat în baza cantității de ulei de transmisie plasate pe piață în 2002 și cantității de uleiuri uzate colectate.

Cauciucurile uzate

Situația actuală privind colectarea și prelucrarea cauciucurilor este incertă în lipsa statisticii oficiale în acest domeniu. În statele membre ale Uniunii Europene cota de utilizare a cauciucurilor drept combustibil este de 49%, fiind urmată de recuperarea materială, care reprezintă 46%.

Conform datelor Eurostat privind numărul de automobile pentru o mie de locuitori și numărul total al populației, cifra medie de recuperare a cauciucurilor uzate constituie 11,1 kg/auto/an, avînd o variație mare: de la 4,4 kg/auto/an în Lituania la 21,8 kg/auto/an în Cipru.

Acumulatorii și bateriile uzate

Pînă în prezent, în activitățile de colectare a acumulatorilor și bateriilor uzate au fost antrenați doar agenții economici, deși cea mai mare parte a acestor deșeuri este generată de consumatorii casnici. Potrivit datelor raportate de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului Secretariatului Convenției Basel, în 2009 au fost exportate în Ucraina pentru prelucrare circa 200 tone de baterii uzate, colectate de la agenții economici. În ceea ce privește colectarea bateriilor portabile și a acumulatorilor uzați de la populație, asemenea infrastructură nu există în Republica Moldova.

Conform datelor Eurostat, în anii 1999-2002 factorul de colectare a bateriilor uzate varia de la 2,6 kg/auto/an pentru Austria, la 10,5 kg/auto/an pentru Suedia, cifra medie fiind de 4,7 kg/auto/an.

Deșeurile de echipamente electrice și electronice

În prezent nu există nici un sistem de colectare și tratare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice în Republica Moldova și nu sînt date despre cantitățile de deșeuri generate, deoarece nu este

stabilită o evidență a acestor deșeuri. Datele Eurostat pentru anul 2006 denotă că cantitatea echipamentelor electrice și electronice plasate pe piață variază între 6,5 kg/capita în România la 32,0 kg/capita în Danemarca, fiind în creștere în anul 2008 la 11,2 kg/capita în Slovacia (în România a fost de 11,3 kg/capita) și în descreștere la 30,7 kg/capita în Finlanda. Pentru Republica Moldova s-a estimat că în 2010 au fost introduse pe piață 6,5 kg/capita de echipamente electrice și electronice.

Poluanții organici persistenți

Problema poluanții organici persistenți este considerată una dintre cele mai stringente probleme de mediu. O analiză reprezentativă indică faptul că pesticidele din categoria poluanților organici persistenți constituie 20-30% din stocul total de pesticide inutilizabile și interzise din Republica Moldova. Actualmente, această cantitate se estimează la 3 mii tone. Studiile efectuate în imediata apropiere a depozitelor indică faptul că solul și apele de suprafață sînt contaminate cu asemenea substanțe.

Secțiunea 6. Prognoza în domeniul generării deșeurilor

Prognoza în domeniul gestionării deșeurilor a fost efectuată în baza analizelor, datelor statistice și a calculului experților disponibile în prezent, ținînd cont de indicii macroeconomici, specificați în strategiile existente de dezvoltare a unor sectoare (industrie, agricultură etc.), și anume:

- 1) valoarea Produsului Intern Brut;
- 2) tendințele demografice;
- 3) tendințele de dezvoltare a sectorului industrial;
- 4) tendințele de dezvoltare a sectorului agrar;
- 5) tendințele de dezvoltare a sistemului de management al deșeurilor.

Tendințe de generare a deșeurilor menajere solide

Conform analizei datelor statistice indicate mai sus (anii 2000-2009), putem constata că tendințele de creștere a volumelor de deșeuri menajere solide pentru or. Chișinău sînt de 5-15%, iar în localitățile rurale se atestă o creștere a volumelor de astfel de deșeuri de circa 10%. Aceste creșteri se explică prin faptul că s-a îmbunătățit activitatea serviciilor de salubritate a localităților, inclusiv în centrele raionale. Este evident că tendințele de creștere a volumelor de deșeuri menajere solide se explică și prin faptul sporirii consumului în ultimul deceniu. Actualmente, se acordă o atenție sporită creării capacităților de depozitare a deșeurilor menajere solide în centrele raionale și, respectiv, aceste tendințe de creștere anuală cu 10% se vor menține și în următorii ani (2013-2015), ulterior se presupune că va continua creșterea cu 5% pentru ambele categorii de localități. În baza acestor asumări, sînt prezentate tendințele de generare a deșeurilor menajere solide (figura 6).

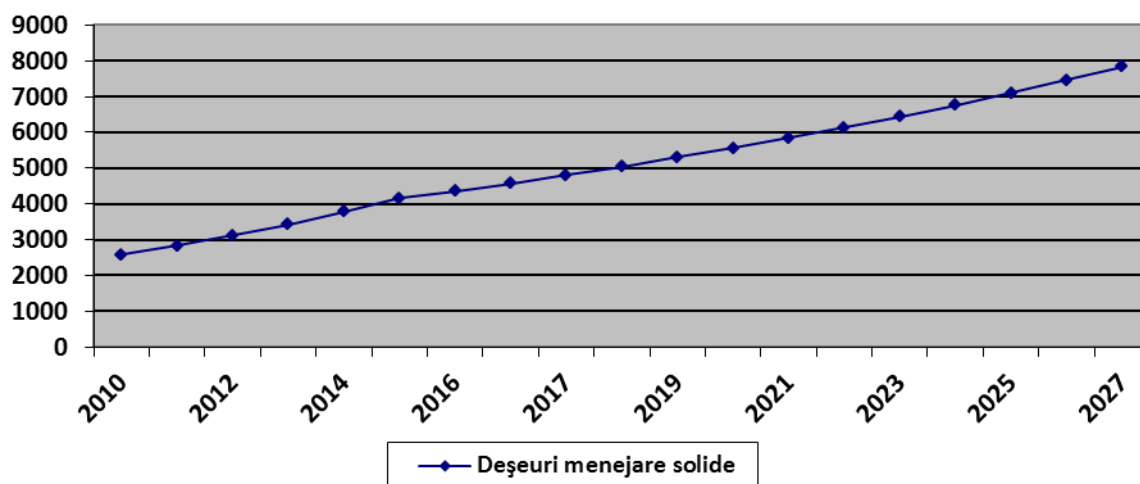

Figura 6. Prognozele privind generarea deșeurilor menajere solide

Tendințe de generare a deșeurilor industriale și a celor periculoase

Deșeurile de producție

Agricultura este ramura de bază a economiei naționale, iar industria alimentară și a băuturilor generează cele mai mari cantități de deșeurii în Republica Moldova (figura 7). Deoarece în ultimii ani se dezvoltă tot mai intens industria materialelor de construcție, a crescut considerabil și cantitatea deșeurilor provenite din întreprinderile de extracție a materiei prime. Tot mai multe produse de larg consum, inclusiv cele alimentare, sînt comercializate pe piață, iar acestea contribuie la generarea deșeurilor menajere solide.

Conform diferitor surse, s-a înregistrat o creștere anuală a producției agricole cu 3% (pînă în 2010), iar conform Strategiei dezvoltării industriei se prognozează o creștere anuală cu 10% (pînă în 2030). Pentru calculul deșeurilor generate a fost stabilită creșterea volumelor cu 5% pînă în anul 2015 și cu 7% pînă în anul 2027.

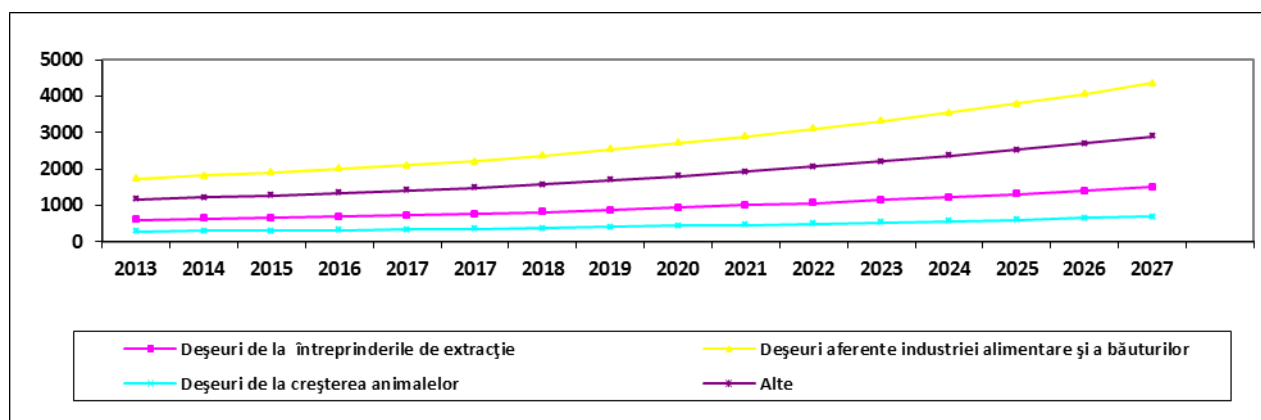

Figura 7. Prognozele privind generarea deșeurilor pe ramuri (2013-2027), mii tone

10

Deșeurile periculoase industriale și de uz casnic

În prezent, fluxul deșeurilor periculoase generate în Republica Moldova este „invizibil”, deoarece acestea sînt eliminate împreună cu deșeurile menajere solide, fiind luate în calcul doar deșeurile industriale periculoase. La baza prognozelor pentru generarea deșeurilor industriale au stat datele statistice acumulate de la agenții economici conform formularului „F-1 Deșeurii toxice” și menționate anterior în figura 5.

În realitate, potrivit experienței statelor membre ale Uniunii Europene, consumatorii generează cantități mari de deșeurii periculoase de uz casnic. Pentru deducerea prognozelor privind generarea fluxurilor de deșeurilor menajere periculoase pentru Republica Moldova a fost folosit ca punct de reper numărul populației, rata de generare pe cap de locuitor pe an, fiind constantă în perioada de pînă în anul 2025 (tabelul 1).

Prognozele demografice atestă o scădere a numărului populației cu 2,9%, pentru perioada 2010-2020, iar pentru perioada 2020-2030 descreșterea populației va atinge cota de 8,8%.

Totodată, pentru deducerea datelor naționale de referință privind generarea acestor fluxuri de deșeurii a fost utilizat „Studiul privind deșeurile periculoase de uz casnic în Uniunea Europeană” (2002), care denotă o rată de generare a deșeurilor periculoase de la 0,4 kg/capita/an pentru Grecia, pînă la 5,5 kg/capita/an în Luxemburg. Studii mai recente din acest domeniu prezintă indici mai mari de generare a deșeurilor periculoase de uz casnic. În acest context, evaluarea situației curente privind generarea acestor fluxurilor de deșeurii periculoase specifice a fost efectuată conform două scenarii, avînd la bază rata anuală de generare de 1,5 kg/capita (scenariu „redus”) și de 4 kg/capita (scenariu „în creștere”). În tabelul 2 sînt redate prognozele de generare a deșeurilor periculoase obținute pentru sectorul industrial și pentru fluxul deșeurilor periculoase de uz casnic.

Tabelul 1. Creșterea PIB-ului și previziunile demografice pentru Republica Moldova pînă în 2025

Anul	Creșterea PIB-ului (în % față de anul precedent)	Populația la 1 ianuarie (mii persoane)
2007	3,0%	3 581
2008	7,8%	3 573
2009	-6,0%	3 568
2010	6,9%	3 564
2011	3,6%	3 560
2012	5,0%	3 543
2013	5,0%	3 533
2014	5,0%	3 523
2015	5,0%	3 513
2020	5,0%	3 462
2025	5,0%	3 309

Surse: Fondul Monetar Internațional, Raport de țară nr. 10/234 (iulie 2010) Date pentru PIB-ul pe anii 2007-2015; Biroul Național de Statistică pentru Creșterea PIB-ului, date despre populație pentru anii 2007-2010 și Institutul de Demografie al Academiei de Științe din Viena, Austria; Prognoze privind populația în patruzeci și de patru țări europene: Continuă îmbătrînirea populației (2009), Prognozele populației pentru anii 2010-2025.

Tabelul 2. Deșeuri periculoase industriale și de uz casnic, generate în 2009-2025

Anii	Deșeuri periculoase industriale (tone)	Deșeuri periculoase de uz casnic, scenariu „reducere” (tone)	Deșeuri periculoase de uz casnic, scenariu „în creștere” (tone)	Total deșeuri periculoase, scenariu „reducere” (tone)	Total deșeuri periculoase, scenariu „în creștere” (tone)
2009	1 125	5 351	14 270	6 476	15 395
2010	1 131	5 346	14 255	6 476	15 386
2011	1 139	5 330	14 214	6 469	15 353
2012	1 150	5 315	14 173	6 465	15 324
2013	1 162	5 300	14 133	6 461	15 294
2014	1 173	5 284	14 092	6 458	15 265
2015	1 185	5 269	14 051	6 454	15 236
2020	1 246	5 193	13 848	6 438	15 093
2025	1 309	4 964	13 237	6 273	14 546

În baza acestor estimări, cota de deșeuri periculoase de uz casnic va fi de 79% din totalul de deșeurilor periculoase generate, în cazul utilizării factorului de 1,5 kg deșeuri periculoase/capita/an și de 91% în cazul aplicării factorului de 4 kg/capita/an (pentru perioada 2010-2025)

Tendențe de generare a deșeurilor din construcție și din demolări

Avînd în vedere experiența formării ratei de deșeuri din construcții și din demolări în România și Letonia, se preconizează că în perioada 2010-2027 cantitatea de deșeuri din construcție și din demolări per capita în Republica Moldova va crește în raport cu creșterea PIB-ului real în țară. Ca urmare, cantitatea totală de deșeuri din construcție și demolări va crește de la 1,4 mil. tone în anul 2010 pînă la 2,6 mil. tone în anul 2027.

Ținând cont de reglementările ce vizează reutilizarea, reciclarea sau recuperarea deșeurilor din construcție și din demolări în perioada 2013-2015 necesită a fi întreprinse măsuri de ordin juridic și organizatoric. În consecință, cota de reutilizare, reciclare sau recuperare a deșeurilor respective va crește de la 165 mii tone în 2015 la 1520 mii tone în 2020 și la 1 850 mii tone în 2027.

Tendențe de generare a deșeurilor medicale

Studiile privind generarea deșeurilor medicale în Republica Moldova, în baza compoziției tipice a deșeurilor medicale în Europa, au demonstrat că instituțiile medicale produc anual 15,7 mii tone, dintre care 2,75 mii tone deșuri infecțioase și 0,314 mii tone de deșuri periculoase. Deși tendințele demografice sînt în descreștere în perioada 2010-2027, tendințele privind generarea deșeurilor medicale vor fi în creștere luînd în calcul deșeurile medicale generate de instituțiile medicale private, precum farmaciile, cabinetele stomatologice etc.

Organizația Mondială a Sănătății a stabilit o pagină web axată pe gestionarea deșeurilor medicale (www.healthcare.org), care ar putea servi un punct de plecare foarte bun pentru elaborarea Planului de management al deșeurilor medicale. Pe lângă informațiile de bază, această pagină conține date privind costul și tehnologiile disponibile în acest domeniu.

Tratarea deșeurilor infecțioase și periculoase este foarte costisitoare, iar pentru a reduce investițiile și cheltuielile operaționale este important de a limita cantitatea de deșuri periculoase infecțioase. În acest context, colectarea selectivă a acestor fluxuri de deșuri constituie pași importanți care trebuie realizați.

Tendențe de generare a deșeurilor menajere și industriale periculoase

Deșeurile petroliere

Pentru determinarea valorii teoretice de colectare a deșeurilor de ulei în Republica Moldova a fost utilizat consumul de lubrifianți în sectorul transporturilor în anul 2008, care a constituit 336 de mii tone, și factorul de generare a uleiurilor uzate egal cu 3,3 kg de uleiuri uzate colectate raportate la o tonă de ulei de transmisie plasat pe piață. Ca rezultat, au fost generate circa 1,1 mii tone de uleiuri uzate. În vederea prognozării cantităților de deșuri de uleiuri colectate s-a utilizat creșterea reală a valorii PIB-ului, stabilindu-se creșterea cantității pînă la 2,2 mii tone în anul 2027.

Cauciucurile uzate

La evaluarea prognozelor privind generarea cauciucurilor uzate au fost utilizate atît datele statistice disponibile privind numărul de mașini la o mie de locuitori în Republica Moldova și tendințele de dezvoltare a PIB-ului, cît și cele demografice. Astfel, pentru perioada 2010-2018 se presupune că creșterea numărului de autoturisme va urma tendințele observate în România între anii 1998 și 2006, iar pentru perioada 2019-2027 a fost luată în considerare tendința observată în Grecia între anii 1992 și 1998. Conform estimărilor, numărul de autoturisme la 1000 de locuitori în Republica Moldova se va majora de la 108 unități în anul 2009 pînă la 246 unități în anul 2027. Prin urmare, numărul automobilelor înmatriculate în Republica Moldova va crește de la 386,6 mii unități în anul 2009 pînă la 814,1 mii unități în anul 2027.

Aplicarea mediei anuale de recuperare a cauciucurilor uzate în UE-27 (11,1 kg/auto) pentru estimarea cantității anuale de cauciucuri uzate ar conduce la supraestimarea acestor deșuri. În acest sens, a fost utilizat factorul de emisie al Lituaniei de 4,4 kg/auto, de unde a rezultat o cantitate anuală de cauciucuri uzate de la 1,7 mii tone în anul 2009 pînă la 3,6 mii tone în anul 2027.

Acumulatorii și bateriile uzate

Pentru determinarea cantității teoretice de baterii portabile utilizate în Republica Moldova, au fost evaluate datele disponibile din statele membre ale Uniunii Eeropene. Media anuală privind comercializarea bateriilor portabile în Polonia a constituit 0,1 kg/capita (2002), iar în Olanda au fost comercializate 0,31 kg/capita. Concomitent a fost evaluată și valoarea PIB-ului în Polonia și Olanda, constatîndu-se că vânzările reflectă raportul PIB-ului per capita din aceste țări. Prin urmare, prin compararea PIB-ului per capita din Olanda și Republica Moldova rezultă indicele 0,031 kg/capita în 2009. Astfel, conform estimărilor, în Republica Moldova în 2009 au fost comercializate circa 117 tone de baterii portabile. Prognozele cantităților vîndute în raport cu creșterea reală a PIB-ului sînt pentru bateriile portabile – 228 tone vîndute în anul 2027, iar pentru bateriile auto – de la 1,8 mii tone comercializate în anul 2009 pînă la 3,8 mii tone în anul 2027.

Deșeurile de echipamente electrice și electronice

Deși creșterea cantității de deșuri de echipamente electrice și electronice introduse pe piața statelor membre ale Uniunii Europene în perioada 2006-2008 a fost mult mai mare decât creșterea PIB-ului pe cap de locuitor în aceeași perioadă, s-a estimat că pentru anii 2010-2027 cantitatea de astfel de deșuri introduse pe piața din Republica Moldova va crește în conformitate cu creșterea reală a PIB-ului. Prin urmare, va crește de la 6,5 kg/capita, cât a fost în 2010, până la 13,4 kg/capita în 2027. Deși populația Republicii Moldova se presupune că va scădea semnificativ în perioada 2010-2027, suma totală de deșuri de echipamente electrice și electronice rezultate va crește de la 23,2 mii tone în 2010 la 44,2 mii tone în 2027.

Actualmente, obiectivul de colectare aplicabil în Uniunea Europeană din 2007 pentru acest tip de deșuri este de 4 kg/capita. Raportînd acest obiectiv la numărul populației (în descreștere) din Republica Moldova, rezultă cantitatea colectată de deșuri de echipamente electrice și electronice, care ar constitui 14,1 mii tone în anul 2015, 13,8 mii tone în anul 2020 și 13,2 mii tone în 2027.

Secțiunea 7. Problemele gestionării deșeurilor

Complexitatea problemelor și standardelor din domeniul gestionării deșeurilor conduce la creșterea cerințelor privind instalațiile de reciclare, tratare și/sau eliminare a acestora. Un sistem controlat de gestionare a deșeurilor vizează recuperarea și reciclarea, închiderea depozitelor neconforme și reducerea cantității de deșuri biodegradabile depozitate. Pînă de prezent, fluxul deșeurilor era extrem de simplu, fiind unul mai mult logistic decât tehnologic.

Deși situația în domeniul gestionării rămîne a fi deplorabilă, pe parcursul anilor 2004-2006 autoritățile publice locale au beneficiat de circa 1 mil. de euro din cadrul Programului CE de bună vecinătate, actualmente fiind în derulare alte 4 proiecte susținute în cadrul aceluiași program, al cărui buget depășește 15 mil. de lei. Investițiile totale în domeniul gestionării deșeurilor în perioada 2005-2012, destinate procurării containerelor, tehnicii specializate în transportarea deșeurilor și lichidării gunoiștilor în ultimii ani se cifrează la zeci de milioane de euro. Doar din Fondul Ecologic Național au fost alocate în această perioadă circa 100 mil. lei, preponderent pentru lichidarea gunoiștilor și amenajarea depozitelor de deșuri menajere solide, procurarea containerelor și autogunoierelor etc.

O altă problemă importantă, întîlnită în cazul realizării proiectelor investiționale în domeniului managementului deșeurilor, este condiționată de lipsa terenurilor disponibile pentru amplasarea depozitelor de deșuri menajere solide, prin urmare va fi necesară achiziționarea acestor terenuri de către autoritățile publice locale, responsabile de gestionarea deșeurilor.

Ținînd cont de cele menționate, se conturează următoarele probleme în domeniul gestionării deșeurilor:

- 1) reglementările depășite (legislative, normative și tehnice) în domeniul gestionării deșeurilor, care nu corespund situației actuale și cerințelor de aproximare a legislației Uniunii Europene;
- 2) capacitățile instituționale insuficiente necesare pentru realizarea planificării, organizării și implementării unui sistem de management integrat al deșeurilor la toate nivelurile (național și regional);
- 3) acoperirea parțială cu servicii de colectare și transportare a deșeurilor în localități urbane (60-80%) și, practic, absența acestor servicii în localitățile rurale (pînă la 10-20%);
- 4) capacitățile insuficiente destinate depozitării finale a deșeurilor, construite și operate în conformitate cu standardele de mediu;
- 5) eliminarea deșeurilor periculoase, inclusiv a celor spitalicești, alături de cele menajere la depozitele de deșuri menajere solide, ceea ce prezintă un risc sporit pentru mediu;
- 6) abandonarea haotică a deșeurilor de construcții și demolare, dejecțiilor animaliere, deșeurilor stradale etc.;
- 7) finanțarea insuficientă a domeniului managementului deșeurilor la nivel de stat și privat;
- 8) aplicarea unor penalități minore în cazul ingnorării cadrului legislativ și normativ existent din domeniu, care conduc la favorizarea nerspectării legislației;
- 9) participarea redusă a publicului în sistemul actual de gestionare a deșeurilor, inclusiv în colectarea selectivă.

Secțiunea 8. Analiza SWOT privind gestionarea deșeurilor

Puncte tari	Puncte slabe
<p>1) existența unui proiect de Lege privind deșeurile, elaborat în conformitate cu Directivele UE;</p> <p>2) suportul financiar și asistența tehnică acordată Republicii prin intermediul donatorilor internaționali;</p> <p>3) existența Fondului Ecologic Național;</p> <p>4) existența unui sistem funcțional capabil să asigure implementarea unui număr suficient de programe/proiecte</p>	<p>1) infrastructura precară pentru colectarea, transportul și eliminarea deșeurilor;</p> <p>2) nivelul redus de informare a populației și a agenților economici privind gestionarea integrată a deșeurilor;</p> <p>3) cantitățile sporite de deșeuri produse și depozitate;</p> <p>4) nivelul redus al colectării selective a deșeurilor;</p> <p>5) dezvoltarea insuficientă a pieței de reciclare și valorificare a deșeurilor</p>
Oportunități	Amenințări
<p>1) dezvoltarea unor planuri de investiții pe termen lung, în condițiile dezvoltării durabile;</p> <p>2) crearea unui sistem integrat de management al deșeurilor;</p> <p>3) utilizarea fondurilor UE ca o contribuție importantă pentru îmbunătățirea standardelor de mediu;</p> <p>4) adoptarea abordării „Producție mai pură”, creșterea eficienței utilizării resurselor și a energiei, inclusiv implementarea principiului „cele mai bune tehnici disponibile” ;</p> <p>5) implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică</p>	<p>1) dificultăți de natură organizatorică, politică și financiară, determinate de procesul de regionalizare;</p> <p>2) costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene privind schimbul de tehnologii pentru gestionarea deșeurilor și folosirea „celor mai bune tehnici disponibile”;</p> <p>3) dificultăți în alocarea terenurilor pentru dezvoltarea infrastructurii de mediu, construcția depozitelor de deșeuri menajere solide;</p> <p>4) capacitatea limitată de absorbție a fondurilor europene cauzată de procesul complex de pregătire și gestionare a proiectelor, precum și de necesitatea cofinanțării excesive din bugetul de stat</p>

II. PRINCIPII ȘI OBIECTIVE STRATEGICE GENERALE ȘI SPECIFICE

Secțiunea 1. Principii privind gestionarea deșeurilor

Implementarea principiilor de gestionare a deșeurilor va contribui la o evoluție efectivă a sistemului de management integrat al deșeurilor, prin acordarea priorității facilităților de eliminare a deșeurilor, ținând cont de aspectele protecției sănătății umane și a mediului și integrând conservarea biodiversității și a resurselor naturale. La baza activităților de stabilire a managementului adecvat al deșeurilor la nivel național vor sta următoarele principii:

1) principiul protecției resurselor naturale, formulat în contextul mai larg al conceptului de dezvoltare durabilă, care stabilește necesitatea de a minimiza cantitatea deșeurilor și de a eficientiza utilizarea resurselor primare, în special a celor neregenerabile, punând accentul pe utilizarea materiilor prime secundare;

2) principiul măsurilor preliminare, corelat cu principiul celor mai bune tehnici disponibile care nu presupun costuri excesive, care stabilește că, pentru orice activitate (inclusiv pentru gestionarea deșeurilor), trebuie să se țină cont de următoarele aspecte principale: stadiul curent al dezvoltării tehnologiilor, cerințele pentru protecția mediului, alegerea și aplicarea acelor măsuri fezabile din punct de vedere economic;

3) principiul prevenirii, care stabilește ierarhizarea activităților de gestionare a deșeurilor, în ordinea descrescătoare a importanței: prevenirea deșeurilor, pregătirea deșeurilor pentru reutilizare, reciclare, inclusiv compostarea, recuperarea, inclusiv recuperarea energetică și depozitarea;

4) principiul poluatorul plătește, corelat cu principiul responsabilității producătorului și cel al responsabilității utilizatorului, care stabilește necesitatea creării unui cadru legislativ și economic corespunzător, astfel încât costurile pentru gestionarea deșeurilor să fie suportate de generatorul acestora;

5) principiul substituției, care stabilește necesitatea înlocuirii materiilor prime periculoase cu materii prime nepericuloase, evitându-se astfel generarea deșeurilor periculoase;

6) principiul proximității, corelat cu principiul autonomiei, care stabilește că deșeurile trebuie să fie tratate și eliminate cât mai aproape de sursa de generare; în plus, exportul deșeurilor periculoase este posibil numai către acele țări care dispun de tehnologii adecvate de eliminare și numai în condițiile respectării cerințelor pentru comerțul internațional cu deșeuri;

7) principiul subsidiarității, corelat și cu principiul proximității și cu principiul autonomiei, care stabilește acordarea competențelor, astfel încât deciziile în domeniul gestionării deșeurilor să fie luate la cel mai scăzut nivel administrativ față de sursa de generare, dar pe baza unor criterii uniforme la nivel regional și național;

8) principiul integrării, care stabilește că activitățile de gestionare a deșeurilor fac parte integrantă din activitățile social-economice care le generează.

Politicile internaționale din domeniul managementului deșeurilor evidențiază importanța unei abordări integrate în gestionarea deșeurilor, care include construcția capacităților de eliminare a acestora, împreună cu măsurile de prevenire a producerii deșeurilor și de reciclare, fiind promovată ierarhia managementului deșeurilor, menționată anterior.

Secțiunea 2. Viziunea, scopul și obiectivele Strategiei

Conformarea cu politicile de mediu ale sectorului de management al deșeurilor presupune o abordare sistemică, pe termen lung 2013-2027, și se va concentra îndeosebi asupra îmbunătățirii practicilor de gestionare a deșeurilor menajere identificate ca fiind cel mai critic punct în domeniul protecției mediului înconjurător.

Viziunea strategică a managementului deșeurilor constă în dezvoltarea pînă în anul 2027 a unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, eficient din punct de vedere economic și care să asigure protecția mediului înconjurător și a sănătății populației.

Prezenta Strategie are drept scop promovarea unui nou mod de colectare a deșeurilor menajere, a celor de producție, recuperarea materialelor reutilizabile, protecția mediului și realizarea unui program de salubritate stradală unitară, care să contribuie la reducerea cantității de deșeuri depozitate în respectivele zone, prin stabilirea unui sistem adecvat de tratare pentru fiecare tip de deșeuri, în vederea protejării mediului.

Un alt aspect important care contribuie la stabilirea unui sistem de management integrat al deșeurilor la nivel regional ține de promovarea cooperării interraionale, în vederea stabilirii asociațiilor regionale de management al deșeurilor, cu definirea rolurilor distincte în cadrul sistemului instituțional.

Concluzionînd cele menționate anterior, obiectivele generale ale Strategiei sînt următoarele:

1) dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor menajere prin armonizarea cadrului legislativ, instituțional și normativ la standardele UE, bazate pe abordare regională și divizarea teritorială a țării în 8 regiuni de management al deșeurilor;

2) dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deșeurilor menajere solide și a stațiilor de transfer, în conformitate cu practicile statelor membre ale UE;

3) dezvoltarea sistemelor de colectare și tratare a fluxurilor de deșeuri specifice (ambalaje, deșeuri de echipamente electrice și electronice, cauciucuri, baterii etc.) prin promovarea și implementarea principului „responsabilitatea producătorului”, inclusiv a celor periculoase (deșeuri medicale, uleiuri uzate, etc.), prin plasarea a cîte un punct de colectare la nivel de regiune.

Obiectivele generale ale Strategiei vor fi realizate prin intermediul obiectivelor specifice pentru fiecare tip de deșeuri:

1) pentru deșeurile menajere:

a) promovarea și implementarea sistemelor de colectare selectivă în toate localitățile, atît în sectorul casnic, cît și în cel de producție, precum și a facilităților de sortare, compostare și reciclare;

b) îmbunătățirea sistemului de transportare a deșeurilor și dezvoltarea stațiilor de transfer (4-7 stații per raion);

c) dezvoltarea capacităților de eliminare a deșeurilor menajere (construcția a 7 depozite de deșeurii menajere solide la nivel regional și a 2 stații pentru tratarea mecanico-biologică);

d) îmbunătățirea guvernării instituționale în domeniul gestionării deșeurilor menajere, prin crearea asociațiilor autorităților publice locale la nivel regional;

2) pentru ambalaje și deșeurii de ambalaje:

a) creșterea gradului de reutilizare și recuperare a ambalajelor cu 20 % până în anul 2027;

b) dezvoltarea schemelor de valorificare materială și energetică a deșeurilor de ambalaje care nu pot fi reciclate (neadecvate pentru valorificare materială);

3) pentru deșeurii vegetale, dejecții animaliere, deșeurii de la prelucrarea lemnului:

a) încurajarea valorificării prin procedee aerobe și anaerobe și construirea capacităților de compostare și fermentare a deșeurilor, cel puțin câte una per raion;

b) susținerea valorificării energetice, acolo unde valorificarea materială nu este fezabilă din punct de vedere tehnico-economic, în condiții de siguranță pentru sănătatea populației și pentru mediu;

4) pentru cauciucuri uzate:

a) asigurarea unei rețele de colectare a cauciucurilor uzate prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor, centrelor comerciale, parcarilor etc.;

b) creșterea gradului de valorificare materială și energetică a cauciucurilor uzate prin reciclare sau prelucrare în cuptoarele de ciment;

5) pentru deșeurii de echipamente electrice și electronice:

a) asigurarea unei rețele de colectare/valorificare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice scoase din uz;

b) asigurarea posibilității ultimului deținător al echipamentelor electrice și electronice de a le putea preda gratuit unei unități de colectare/valorificare;

c) extinderea reutilizării și reciclării materialelor din echipamente electrice și electronice uzate;

6) pentru deșeurii periculoase, inclusiv pentru cele rezultate din activitatea medicală, cu excepția uleiurilor uzate:

a) asigurarea colectării deșeurilor periculoase separat de cele non-periculoase;

b) crearea condițiilor pentru colectarea separată, tratarea (inclusiv pregătirea pentru reutilizare și reciclare) a deșeurilor periculoase;

c) promovarea valorificării termoenergetice a unor fluxuri de deșeurii periculoase în cuptoarele de ciment, dacă este posibil, cu excepția celor rezultate din activitatea medicală;

7) pentru uleiuri uzate:

a) asigurarea unei rețele de colectare a uleiurilor uzate de la utilizatori/populație prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor;

b) eliminarea pieței ilegale a uleiurilor uzate a căror utilizare generează un impact negativ asupra sănătății populației și mediului;

c) reducerea impactului asupra sănătății populației și mediului prin îmbunătățirea gestionării uleiurilor uzate;

d) încurajarea utilizării uleiurilor într-o manieră ecologic rațională în cuptoarele de ciment.

8) pentru baterii și acumulatori uzate:

a) asigurarea unei rețele de colectare a acumulatorilor uzate de la utilizatori/populație prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor;

b) asigurarea gestionării corecte a bateriilor uzate, reciclării sau depozitării lor;

9) pentru vehicule scoase din uz:

a) asigurarea unei rețele de colectare/valorificare a vehiculelor scoase din uz;

b) asigurarea posibilității ca ultimul deținător al vehiculului să îl poată preda gratuit unei unități de colectare/valorificare;

c) extinderea reutilizării și reciclării materialelor din vehiculele uzate, precum și a valorificării energetice a acelor care nu pot fi valorificate material.

III. DIRECȚII DE ACȚIUNE

Promovarea abordării regionale în planificarea gestionării deșeurilor este esențială atât pentru atragerea investițiilor necesare, cât și pentru asigurarea recuperării costurilor mari alocate pentru implementarea Strategiei. Este inadmisibilă și totodată economic neargumentată construcția întreprinderilor de valorificare sau eliminare a deșeurilor în fiecare oraș, fără a ține cont de localitățile rurale din raion, inclusiv de specificul deșeurilor generate. Experiența țărilor vecine denotă faptul că durabilitatea financiară a obiectului de valorificare și eliminare a deșeurilor este economic fezabilă atunci când are o acoperire teritorială de cel puțin 200-300 mii de persoane. Aceste considerente au fost luate în calcul la stabilirea măsurilor de implementare.

Secțiunea 1. Măsurile de implementare

Pentru facilitarea implementării Strategiei, se va recurge la utilizarea mai multor instrumente, precum cele de reglementare, de dezvoltare instituțională, instrumente economice și bazele de date statistice etc.

Cît privesc instrumentele de reglementare, va fi completat și îmbunătățit cadrul legislativ referitor la activitățile de gestionare a deșeurilor, prin:

- 1) acte de reglementare a activităților de valorificare materială și energetică;
- 2) acte de reglementare vizînd responsabilitățile generatorilor de deșeuri și a producătorilor de bunuri care devin deșeuri (principiul „responsabilității producătorului”);
- 3) acte de reglementare vizînd responsabilitățile autorităților publice și relațiile ce trebuie definite între acestea și ceilalți factori implicați.

Dezvoltarea instituțională prezintă o condiție esențială pentru implementarea obiectivelor Strategiei și este un precursor pentru atragerea nivelurilor necesare de parteneriat și investiții. În procesul elaborării Strategiei au fost evaluate mai multe opțiuni de fortificare a capacităților instituționale la nivel național, regional și local, propuse de experții internaționali în cadrul Proiectului „Guvernarea deșeurilor”, finanțat de Uniunea Europeană în cadrul Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat. Prin urmare, în scopul asigurării continuității activităților inițiate s-a propus implicarea echipei proiectului „Guvernarea deșeurilor” în dezvoltarea și implementarea proiectelor de asistență tehnică și a celor investiționale în domeniul gestionării deșeurilor.

Se recomandă autorităților administrației publice locale să creeze la nivel regional asociații de management al deșeurilor care vor urmări realizarea în comun a proiectelor de investiții publice de interes zonal sau regional, în conformitate cu strategiile regionale de management integrat al deșeurilor.

Drept model pentru dezvoltarea acestor asociații poate servi experiența Asociației pentru management al deșeurilor din Regiunea de Dezvoltare Sud, inclusiv practicile țărilor din vecinătate, precum România și Bulgaria, în acest domeniu. Rolul asociațiilor constă în stabilirea și aprobarea termenilor de referință pentru selectarea companiei ce va gestiona deșeurile în regiune, a tarifelor de colectare și eliminare a deșeurilor.

Pe parcursul anului 2013, cu susținerea donatorilor, se vor elabora și se vor aproba strategiile de gestionare integrată a deșeurilor în Regiunile de Dezvoltare Centru și Nord, folosind experiența de elaborare a Strategiei de gestionare integrată a deșeurilor în Regiunea de Dezvoltare Sud, aprobată la 27 decembrie 2011 de către Consiliul pentru Dezvoltare Regională. La planificarea acțiunilor în cadrul strategiilor regionale de gestionare a deșeurilor în Regiunile de Dezvoltare Centru și Nord trebuie să fie luate în considerare faptul că deșeurile generate în localitățile amplasate la o rază de 20-40 km de mun. Chișinău și mun. Bălți urmează a fi supuse eliminării prin tratarea mecanico-biologică la obiectele ce vor deservi aceste municipii. De asemenea, urmează a fi evaluate necesitățile UTA Găgăuzia în construcția stațiilor de transfer, la etapa de efectuare a studiilor de fezabilitate pentru construcția depozitelor regionale de deșeuri menajere solide în Regiunea de Dezvoltare Sud. Autoritățile administrației publice locale urmează să creeze asociații de management al deșeurilor la nivel de regiune, conform recomandărilor menționate în anexa nr.2 privind planificarea regională a managementului deșeurilor și în conformitate cu regulamentul privind crearea acestor asociații.

În acest context, se propune regionalizarea managementului deșeurilor prin divizarea teritorială a țării în 8 regiuni de management al deșeurilor (figura 8). Criteriile de bază pentru

planificarea regională sînt: așezarea geografică, dezvoltarea economică, existența drumurilor de acces, condițiile pedologice și hidrogeologice, numărul populației etc.

În scopul dezvoltării unor proiecte investiționale pentru valorificarea deșeurilor, atractive și competitive, se propune asocierea autorităților administrației publice locale din mun. Chișinău și mun. Bălți cu autoritățile administrației publice locale din raioanele din vecinătate, ceea ce ar permite soluționarea complexă a problemelor de gestionare a deșeurilor și depășirea problemelor asociate cu selectarea terenurilor pentru amplasarea depozitelor de deșeuri menajere solide. Este evidentă lipsa condițiilor favorabile pentru amplasarea depozitelor de deșeuri menajere solide în apropierea mun. Bălți și mun. Chișinău, din motivul nivelului ridicat al apelor freatice, accentuarea fenomenului de alunecări de teren, inclusiv densitatea sporită a populației în jurul municipiilor.

La selectarea terenurilor pentru amplasarea depozitelor de deșeuri menajere solide, se vor lua în considerare recomandările privind potențialele locuri pentru amplasarea acestor obiecte (figura 9).

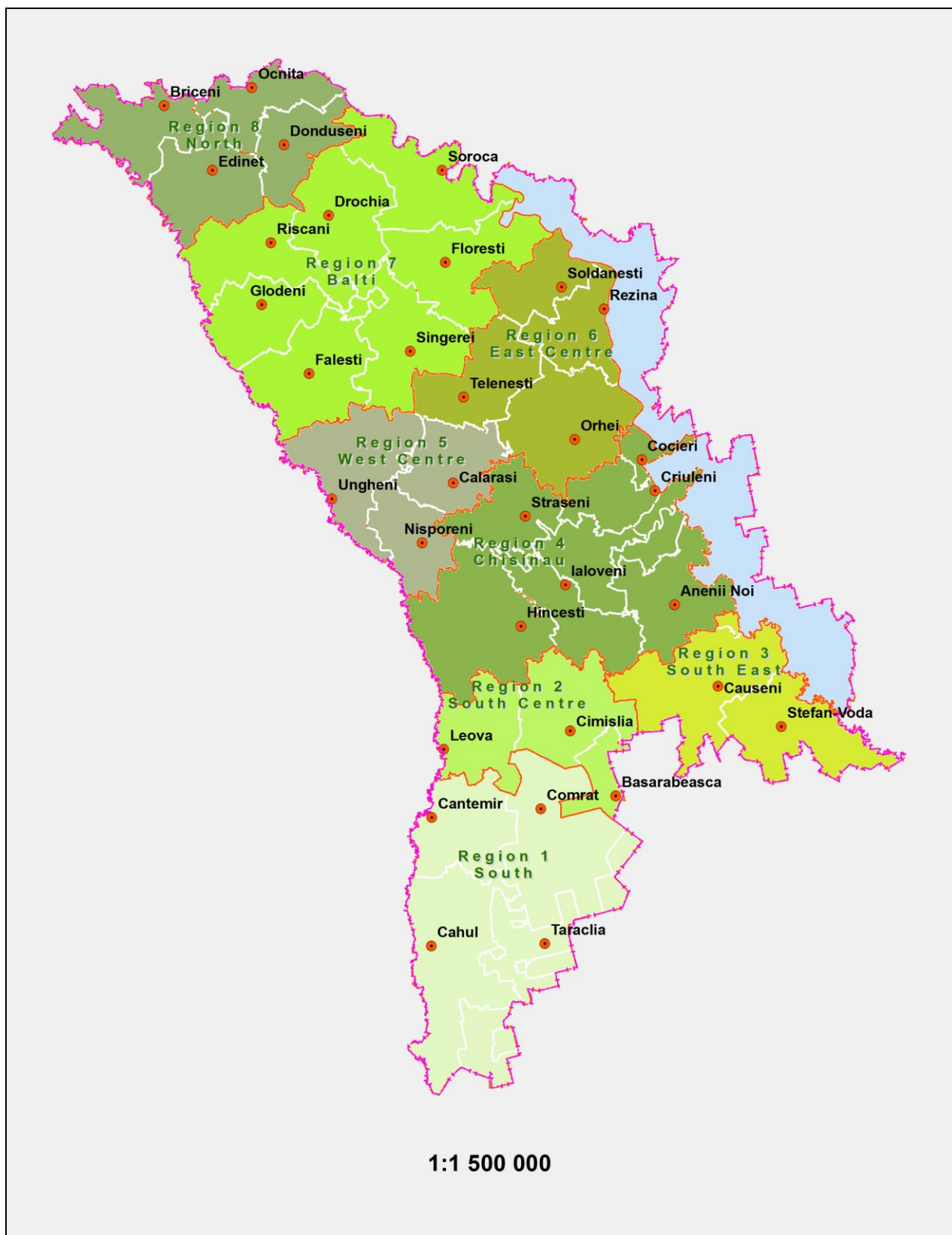

Figura 8. Planificarea regională a managementului deșeurilor

Figura 9. Recomandări privind potențialele locuri pentru amplasarea depozitelor de deșeurii menajere solide, în funcție de condițiile geologice și hidrologice ale Republicii Moldova

Luând în considerare dezvoltarea economică a țării, cantitatea și compoziția morfologică a deșeurilor generate și condițiile pedologice și geologice, la etapa de elaborare a prezentei Strategii au fost examinate trei alternative pentru stabilirea sistemului de gestionare integrată a deșeurilor, fiind selectată opțiunea care constă în construcția a 2 stații de tratare mecanico-biologică a deșeurilor în Regiunea 4 Chișinău și Regiunea 7 Bălți și a 7 depozite de deșeurii menajere solide pentru restul regiunilor.

Instrumentele economice, care constau în aplicarea corectă a stimulentei financiare, pe de o parte, și a penalităților, pe de altă parte, vor încuraja activitățile de gestionare prin prevenire, reducere și recuperare, conducând în același timp la eliminarea practicilor de gestionare cu impact asupra mediului sau actelor care vin în contradicție cu principiul „poluatorul plătește”.

Instrumentele economice pentru aplicarea principiului „responsabilitatea extinsă a producătorului” vor fi elaborate de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și vor fi coordonate cu Ministerul Finanțelor în scopul încurajării reflectării costurilor pentru activitățile de gestionare a deșeurilor în prețul produsului și pentru a repartiza povara costurilor între producători și generatorii de deșuri. Schema extinsă privind responsabilitatea producătorului pentru fluxurile de deșuri speciale, precum cele de ambalaje, deșeurile de echipamente electrice și electronice etc. va fi studiată și stabilită, avînd grijă să fie menținut statutul producătorilor de plasare pe piață a produselor, în același timp asigurîndu-se că costurile nejustificate nu sînt suportate de către contribuabili.

Instrumentele statistice vor ajuta la obținerea datelor corecte referitoare la generarea și gestionarea deșeurilor și vor permite evaluarea situației actuale și estimarea tendințelor pentru stabilirea obiectivelor. Sînt necesare îmbunătățirea și adaptarea sistemului actual de colectare, validare și raportare a datelor privind evidența gestionării deșeurilor.

Secțiunea 2. Estimarea impactului și a costului implementării

Efectuarea activităților planificate pentru realizarea obiectivelor Strategiei necesită investiții importante în domeniu, ceea ce presupune, evident, implicarea statului în finanțarea obiectelor destinate reciclării și eliminării deșeurilor. Evaluarea generală a costurilor pentru implementarea măsurilor preconizate este realizată în baza priorităților și activităților identificate și formulate în cadrul Planului de acțiuni (anexa nr. 1).

Estimarea costurilor este elaborată în conformitate cu componentele principale ale Planului de acțiuni și ținînd cont de necesitățile sectorului. Costurile au fost estimate fiind utilizată experiența internațională, în special experiența noilor state membre ale Uniunii Europene, cum ar fi Letonia, România, Bulgaria, dar și cea a țărilor mai dezvoltate din cadrul Uniunii Europene. Experiența Letoniei a servit drept reper pentru estimarea costurilor pentru acțiunile de tratare, colectare, transportare a deșeurilor menajere periculoase și a diverselor fluxuri de deșuri, cum ar fi uleiurile uzate, cauciucurile, echipamentul electric și electronic etc.

Pentru finanțarea Strategiei vor fi utilizate atît sursele interne, cît și cele externe. Resursele interne de finanțare le reprezintă Bugetul anual, Fondul Ecologic Național și alte surse neinterzise de lege.

Finanțarea externă provine din asistența financiară și tehnică, inclusiv din granturi și credite acordate de organisme financiare internaționale și de donatori bilaterali, din resurse pentru implementarea acordurilor internaționale și investiții străine.

Investițiile în domeniul gestionării deșeurilor menajere solide, deșeurilor periculoase, inclusiv a diverselor fluxuri de deșuri, cum ar fi uleiurile uzate, cauciucurile uzate, acumulatorii și bateriile uzate, deșeurile electrice și electronice, deșeurile medicale etc. sînt utilizate pentru:

- 1) reforma instituțională/administrativă;
- 2) procurarea containerelor, inclusiv pentru colectarea separată a deșeurilor;
- 3) construirea stațiilor de transfer și cumpărarea vehiculelor de transport;
- 4) închiderea și recultivarea depozitelor;
- 5) construcția depozitelor regionale;
- 6) dezvoltarea centrelor regionale pentru gestionarea deșeurilor menajere (stațiilor de tratare mecanico-biologică);
- 7) colectarea și tratarea deșeurilor periculoase, inclusiv a deșeurilor medicale;
- 8) colectarea, tratarea sau reciclarea diverselor fluxuri de deșuri (uleiuri uzate, cauciucuri, acumulatori și baterii, deșuri electrice și electronice, deșuri din construcții și demolări, deșuri medicale etc.).

Investițiile necesare pentru punerea în aplicare a Strategiei se vor realiza în funcție de:

- 1) sistemele regionale de gestionare a deșeurilor, care sînt dezvoltate pentru a deservi întreaga țară;
- 2) modalitățile de finanțare asociate investițiilor cu capital (de exemplu ratele dobînzilor, perioadele de grație etc.);
- 3) veniturile asociate cu operațiunile de gestionare a deșeurilor (de exemplu prin vînzarea de materiale reciclabile, compost, energie, creditele pentru reducerile emisiilor de CO₂ echivalent etc.);

4) metodele de eliminare a deșeurilor periculoase prin depozitare, tratare fizico-chimică sau incinerare.

În conformitate cu practica Uniunii Europene, costul total anual pe o gospodărie pentru serviciile de gestionare a deșeurilor menajere solide nu trebuie să depășească 1,5% din venitul total anual per gospodărie în zona deservită de către sistemul de gestionare a deșeurilor.

Evaluarea inițială la nivel strategic privind costurile de investiții necesare pentru a realiza obiectivele Strategiei a fost efectuată în baza costurilor suportate de către unele țări din Europa Centrală și de Est (Bulgaria și România), care sînt în proces de punere în aplicare a infrastructurii de gestionare a deșeurilor. Astfel, investiția totală necesară pentru sectorul de gestionare a deșeurilor menajere în perioada 2013-2027 variază în intervalul 375-470 milioane de euro și depinde de factorii menționați mai sus (metoda de eliminare, modalitatea de creditare etc.).

Asistența tehnică este necesară pentru a sprijini aspectele-cheie ale implementării Strategiei, inclusiv armonizarea legislației, consolidarea instituțională, elaborarea programului, pregătirea și implementarea proiectelor, managementul datelor și de comunicare. Asistența tehnică este un instrument-cheie prin care se atrag și se livrează către țările recipiente programe și investiții și este estimată la aproximativ 8% din costul total al investițiilor de capital atrase.

Dezvoltarea instituțională este esențială dacă dorim să realizăm obiectivele Strategiei și să menținem rezultatele. În acest context, este important să se utilizeze experiența obținută în cadrul proiectelor de asistență tehnică într-un cadru instituțional stabil la nivel național, regional și local. Costurile instituționale sînt estimate la aproximativ 1% din costurile totale atrase de investițiile capitale, ceea ce ar asigura durabilitatea domeniului gestionării deșeurilor.

Secțiunea 3. Rezultatele scontate și indicatorii de progres

Actualmente, Uniunea Europeană și Republica Moldova sînt în proces de negociere a Acordului de asociere, avînd drept scop stabilirea unei zone profunde și extinse de liber schimb, în cazul în care sînt îndeplinite condițiile și obligațiile asumate. Planul comun de acțiuni adoptat în februarie 2005 de către Consiliul de Cooperare Uniunea Europeană – Republica Moldova servește drept instrument pentru susținerea programului individual pentru Moldova privind reformele democratice și economice. În acest context, este important ca gestionarea deșeurilor în țară, în ansamblu, să țină pasul cu aceste evoluții, să implementeze standarde similare acceptabile pentru protecția mediului, ca și în noile state membre, și să dezvolte o abordare nouă pentru gestionarea deșeurilor. Realizarea obiectivelor generale stabilite în Strategie va contribui la:

1) creșterea gradului de acoperire a serviciilor de colectare a deșeurilor pentru toate fluxurile de deșeuri;

2) reducerea cantităților de deșeuri depozitate la gropile de gunoi neconforme cerințelor noi, aprobate prin cadrul legal aproximat la Directivele Uniunii Europene, și curățarea terenurilor contaminate istoric;

3) creșterea gradului de colectare și utilizare a materiei prime secundare prin promovarea reciclării și reutilizării deșeurilor;

4) extinderea duratei de operare a depozitelor de deșeuri menajere solide și dotarea depozitelor cu sisteme de captare a emisiilor și tratare a levigatului, astfel limitîndu-se impactul emisiilor de gaze cu efect de seră, poluanților organici persistenti și al levigatului care provine din aceste depozite de deșeuri;

5) reducerea cantităților de deșeuri menajere biodegradabile netratate, depozitate pe terenuri;

6) dezvoltarea noilor capacități de prelucrare, tratare și a instalațiilor de eliminare a deșeurilor care corespund standardelor internaționale.

Secțiunea 4. Indicatorii de progres pentru monitorizarea și evaluarea rezultatelor Strategiei

În cadrul realizării obiectivelor și acțiunilor stabilite în prezenta Strategie, instituțiile responsabile se vor conduce de indicatorii de performanță și progres prevăzuți în Strategie. De asemenea, se va ține cont de criteriile de performanță și de indicatorii de monitorizare și evaluare a impactului Strategiei asupra situației generale ce se referă la managementul deșeurilor.

În conformitate cu obiectivele și prioritățile Strategiei, se stabilesc următorii indicatori de monitorizare:

- 1) modificările cadrului normativ național cu privire la managementul deșeurilor (numărul actelor aprobate); numărul asociațiilor autorităților publice locale, operatorilor care activează în domeniul gestionării deșeurilor;
- 2) finanțările interne și externe atrase și implementate pentru dezvoltarea capacității instituționale de gestionare a deșeurilor, de infrastructură și servicii;
- 3) procentul din populația care beneficiază de servicii continue de colectare a deșeurilor;
- 4) acoperirea geografică și numărul capacităților de tratare și de eliminare a deșeurilor ecologic conforme;
- 5) cantitatea de deșuri colectată separat și reciclată (inclusiv fluxurile speciale de deșuri, cum ar fi ambalajele și echipamentele electrice și electronice, vehiculele scoase din uz etc.);
- 6) cantitatea de deșuri supuse recuperării (inclusiv recuperarea energiei);
- 7) cantitatea de deșuri eliminate prin depozitare;
- 8) numărul de terenuri de eliminare neconforme închise și recultivate;
- 9) numărul de persoane instruite în domeniul gestionării deșeurilor;
- 10) ponderea elevilor și studenților care primesc educație și instruire în domeniul gestionării deșeurilor;
- 11) numărul de ONG-uri interesate de gestionarea deșeurilor.

Secțiunea 5. Etapele de implementare

Prezenta Strategie presupune o abordare sistematică în scopul creării unui management integrat al deșeurilor și este preconizată pentru perioada 2013-2027, urmînd a fi revizuită periodic în conformitate cu progresul tehnic și cerințele de protecție a mediului.

Inițial, activitățile vor fi planificate pentru o perioadă de cinci ani (2013-2017) și se vor concentra îndeosebi asupra:

- 1) îmbunătățirii cadrului legal și normativ, în conformitate cu standardele internaționale;
- 2) elaborării strategiilor și planurilor regionale de gestionare a deșeurilor;
- 3) introducerii responsabilității producătorului și ale altor obligații pentru producători de a recicla deșeurile și de a gestiona deșeurile în conformitate cu principiile ierarhiei deșeurilor;
- 4) creării capacităților de colectare și investițiilor în infrastructura de gestionare a deșeurilor, care întrunește standardele internaționale.

IV. MECANISMUL DE MONITORIZARE, EVALUARE ȘI RAPORTARE

În procesul implementării Strategiei va fi realizată monitorizarea permanentă a activităților prevăzute și a rezultatelor acestora. Monitorizarea și evaluarea sînt necesare pentru actualizarea activităților, precum și pentru ajustarea Strategiei la cerințele interne și internaționale în domeniu. Scopul monitorizării constă în corelarea priorităților și obiectivelor Strategiei cu rezultatele implementării acesteia.

În particular, beneficiile obținute ca urmare a monitorizării continue sînt: analiza situației curente și a tendințelor în realizarea obiectivelor; analiza modului de implementare a Planului de acțiuni aferent Strategiei; evaluarea obiectivă a rezultatelor obținute.

Supravegherea și monitorizarea implementării activităților strategice stipulate în anexa nr. 1 la prezenta Strategie se vor realiza prin intermediul instrumentelor disponibile și cu suportul autorităților publice centrale responsabile de acest domeniu.

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului va exercita rolul de coordonator tehnic al procesului de implementare și monitorizare a Strategiei prin colectarea, analiza și reflectarea rezultatelor măsurilor prevăzute în Planul de acțiuni și, de asemenea, va realiza raportarea anuală cu privire la performanțele atinse în domeniul managementului deșeurilor. În special, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului va fi responsabil de:

- 1) analiza și evaluarea situației curente, a tendințelor în domeniul managementului deșeurilor;
- 2) monitorizarea permanentă a rezultatelor finale și intermediare la nivel național;
- 3) evaluarea progreselor în realizarea obiectivelor și indicatorilor de performanță;

- 4) evaluarea impactului activităților prevăzute în Planul de acțiuni;
- 5) prezentarea în adresa Guvernului a propunerilor și recomandărilor referitoare la perfecționarea măsurilor prezentate în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei (anexa nr. 1);
- 6) elaborarea rapoartelor anuale sintetizate privind implementarea Strategiei;
- 7) diseminarea rezultatelor monitorizării și a rapoartelor către părțile cointeresate în domeniul gestionării deșeurilor.

Un rol important în procesul de implementare a Strategiei le revine autorităților administrației publice locale, agenților economici implicați în colectarea și tratarea deșeurilor, ca fiind unele dintre părțile responsabile pentru implementarea Strategiei și atingerea indicatorilor și criteriilor de performanță.

PLANUL DE ACȚIUNI
privind implementarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027

Acțiuni generale privind gestionarea deșeurilor					
Acțiuni	Termene de realizare	Responsabili	Costuri totale estimate (lei/euro)	Sursa de finanțare (lei)	Indicatori de monitorizare
1	2	3	4	5	6
Obiectivul general 1: Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor municipale prin armonizarea cadrului legislativ, instituțional și normativ cu standardele Uniunii Europene, bazat pe abordare regională (așezarea geografică, dezvoltarea economică, existența drumurilor de acces, condițiile pedologice și hidrogeologice, numărul populației etc.) și divizarea teritorială a țării în 8 regiuni de management al deșeurilor					
Obiectivul specific 1: Armonizarea politicii și legislației naționale în domeniul gestionării deșeurilor cu politicile și prevederile legislative europene					
1. Evaluarea costurilor de implimentare a Directivelor Uniunii Europene în domeniul gestionării deșeurilor, indicate în planul de aproximare a legislației naționale din domeniul protecției mediului	2013-2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	1 550 790/ 100 000	1 550 790 (asistență externă)	Costurile de implementare a Directivelor Uniunii Europene în domeniul gestionării deșeurilor evaluate și stabilite
2. Definitivarea Legii privind deșeurile	2013	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	—	—	Legea privind deșeurile adoptată
3. Elaborarea Strategiei de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Nord și Regiunea de Dezvoltare Centru	2013-2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile	3 721 896/ 240 000	620.316 (Fondul Ecologic Național) 3.101.500 (asistență externă)	Strategia de gestionare integrată a deșeurilor solide în Regiunea de Dezvoltare Nord și Regiunea de Dezvoltare Centru aprobată

1	2	3	4	5	6
		publice locale			
Obiectivul specific 2: Stabilirea cadrului normativ național în domeniul gestionării deșeurilor					
1. Elaborarea Hotărîrii Guvernului privind aprobarea Listei deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase	2013-2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	—	Twining	Hotărîrea Guvernului privind aprobarea Listei deșeurilor elaborată
2. Elaborarea Regulamentului de autorizare a activităților de gestionare a deșeurilor, inclusiv a celor periculoase, aprobat prin Hotărîre de Guvern	2013-2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	—	—	Regulamentul cu privire la autorizarea activitatilor de gestionare a deșeurilor, inclusiv a celor periculoase elaborat
3. Elaborarea instrucțiunii privind evidența gestionării deșeurilor, inclusiv a celor periculoase, aprobate prin Hotărîre de Guvern	2013-2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Biroul Național de Statistică	6 823 476/ 440 000	620.316 (Fondul Ecologic Național) 6.203.160 (asistență externă)	Documentul juridic (instrucțiune) elaborat
4. Elaborarea Regulamentului privind depozitarea deșeurilor, aprobat prin Hotărîre de Guvern	2013-2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	155 079/ 10 000	155.079 (Fondul Ecologic Național)	Regulamentul privind depozitarea deșeurilor elaborat
5. Elaborarea normelor în construcții pentru proiectarea, construcția și exploatarea depozitelor de deșeuri	2013-2014	Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	155 079/ 10 000	155.079 (Fondul Ecologic Național)	Norme în construcții aprobate prin ordinul ministrului economiei și infrastructurii
6. Elaborarea recomandărilor privind crearea asociațiilor intercomunale de gestionare	2013	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării	77 540/ 5 000	77.540 (Fondul Ecologic Național)	Ordinul ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului pentru aprobarea recomandărilor privind crearea asociațiilor intercomunale de gestionare a

1	2	3	4	5	6
a deșeurilor		Regionale și Mediului; autoritățile publice locale			deșeurilor elaborat
7. Elaborarea normativelor privind stabilirea taxelor de colectare și eliminare a deșeurilor, aprobate prin Hotărâre de Guvern	2014-2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii; autoritățile publice locale	—	—	Actul normativ elaborat
8. Dezvoltarea mecanismelor economico-financiare pentru implementarea principiului „responsabilizarea producătorului”, prin elaborarea normativelor de reglementare armonizate cu legislația UE pentru toate fluxurile de deșeuri, inclusiv speciale: acumulatori și baterii, uleiuri uzate, anvelope uzate, ambalaje, echipamente electrice și electronice, vehicule scoase din uz etc.	2014-2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Finanțelor	1 705 869/ 110 000	155.079 (Fondul Ecologic Național) 1.550.790 (asistență externă)	Numărul de acte normative elaborate
9. Perfecționarea sistemului actual de colectare, prelucrare și analizare a datelor și informațiilor privind gestionarea deșeurilor, în baza Listei deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase	2014-2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Biroul Național de Statistică; autoritățile publice locale	4 807 449/ 310 000	155.079 (Fondul Ecologic Național) 4.652.370 (asistență externă)	Sistemul informațional dezvoltat (numărul programelor elaborate)

1	2	3	4	5	6
Obiectivul specific 3: Întărirea capacităților instituționale la nivel național și regional privind gestionarea deșeurilor pentru atragerea investițiilor în implementarea Strategiei					
1. Crearea asociațiilor intercomunale (interraionale) pentru implementarea unui management integrat al deșeurilor la nivel intercomunal/ interraional în regiuni	2013-2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	—	—	Numărul de asociații create
2. Desfășurarea programelor de instruire profesională la toate nivelele, atât în sectorul public, cât și în cel privat în gestionarea deșeurilor, inclusiv pentru cele periculoase	2014-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	775 395/ 50 000	775.395 (Fondul Ecologic Național)	Numărul programelor de instruire profesională desfășurate
3. Organizarea instruirilor la aplicarea noului sistem de raportare a datelor privind gestionarea deșeurilor, inclusiv a celor periculoase	2014-2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Biroul Național de Statistică; autoritățile publice locale	1 783 409/ 115 000	232.618 (Fondul Ecologic Național) 1.550.790 (asistență externă)	Numărul seminarelor organizate
Obiectivul specific 4: Promovarea unui sistem de informare, conștientizare și motivare pentru toate părțile, inclusiv pentru întreprinderile implicate în gestionarea deșeurilor, privind impactul deșeurilor, implicat a celor periculoase, asupra sănătății populației și a mediului					
1. Elaborarea Strategiei de comunicare între toate părțile implicate în gestionarea tuturor deșeurilor	2014-2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	77 540/ 5 000	77.540 (Fondul Ecologic Național)	Strategia de comunicare între toate părțile implicate în gestionarea tuturor deșeurilor, aprobată prin ordinul ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului
2. Organizarea și susținerea programelor de educare și conștientizare privind obligația de asumare a responsabilității	Perma-nent	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	1 705 869/ 110.000	155.079 (Fondul Ecologic Național) 1.550.790 (asistență externă)	Numărul programelor de educare și conștientizare organizate și susținute

1	2	3	4	5	6
producătorului și a principiului „poluatorul plătește”					
3. Organizarea campaniilor de conștientizare asupra consecințelor practicilor necorespunzătoare în domeniul gestionării deșeurilor, inclusiv a celor periculoase din punct de vedere al protecției mediului	Permanent	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	12.561.399/ 810.000	155.079 (Fondul Ecologic Național) 12.406.320 (asistență externă)	Numărul campaniilor de conștientizare organizate
Obiectivul general 2: Dezvoltarea infrastructurii regionale de depozite de deșeuri menajere solide					
Obiectivul specific 1: Asigurarea cu sisteme de colectare și transport a deșeurilor a unui număr cât mai mare de generatori de deșeuri					
1. Extinderea activității întreprinderilor de colectare și eliminare a deșeurilor din localitățile urbane în localitățile rurale	2013-2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	—	—	Numărul serviciilor de colectare și eliminare a deșeurilor la nivel raional
2. Crearea sistemelor de colectare a deșeurilor în mediul urban/rural prin procurarea containerelor și amenajarea stațiilor de transfer, introducerea și extinderea colectării selective la sursă	2013-2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	139.571.100/ 9.000.000	46.523.700 (Fondul Ecologic Național) 93.047.400 (asistență externă)	Numărul containerelor procurate și stațiilor de transfer amenajate
3. Crearea schemelor optime prin dotarea cu transport specializat la nivelul fiecărei regiuni	2013-2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale; Ministerul Economiei și	651 331 800/ 42 000 000	186.094.800 (Fondul Ecologic Național) 465.237.000 (asistență externă)	Numărul autospeciilor procurate

1	2	3	4	5	6
		Infrastructurii			
4. Crearea unui sistem de colectare și transportare a deșeurilor periculoase	2015-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Ministerul Economiei și Infrastructurii; autoritățile publice locale	38.769.750/ 2.500.000	7.753.950 (Fondul Ecologic Național) 31.015.800 (asistență externă)	Numărul punctelor de colectare amenajate pentru deșeurile periculoase
5. Reducerea numărului de gunoiști existente prin amenajarea a 4-6 depozite de deșeuri menajere solide intercomunale la nivel regional	2014-2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	728.871.300/ 47.000.000	682.347.600 (Fondul Ecologic Național) 46.523.700 (asistență externă)	Numărul depozitelor de deșeuri menajere solide intercomunale amenajate la nivel regional
6. Elaborarea planurilor de închidere a depozitelor de deșeuri neconforme cu cerințele Uniunii Europene	2014-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	372.190/ 24 000	372.190 (Fondul Ecologic Național)	Numărul de planuri de închidere a depozitelor de deșeuri neconforme cu cerințele Uniunii Europene, elaborate în funcție de numărul asociațiilor de management a deșeurilor create
7. Elaborarea studiilor de fezabilitate pentru construcția a 2-3 depozite de deșeuri menajere solide în Regiunea de Dezvoltare Sud	2013-2014	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; agențiile de dezvoltare regională	3.101.580/1 200 000/1	3.101.580/1 (asistență externă)	Studiile de fezabilitate elaborate
8. Construcția depozitelor pentru deșeuri menajere solide și stațiilor de transfer regional	2014-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului;	134.686.111/ 8 685 000	134.686.111* (asistență externă)	Numărul depozitelor pentru deșeuri menajere solide și stațiilor de transfer construite

1	2	3	4	5	6
		Ministerul Economiei și Infrastructurii			
9. Decontaminarea terenurilor contaminate istoric cu pesticide	2013-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	31.015.800/ 2 000 000	7.753.950 (Fondul Ecologic Național) 23.261.850 (asistență externă)	Numărul terenurilor contaminate istoric cu pesticide decontaminate
10. Decontaminarea zonelor contaminate istoric și actualmente abandonate	2014-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	15.507.900/ 1.000.000	7.753.950 (Fondul Ecologic Național) 7.753.950 (asistență externă)	Numărul terenurilor contaminate istoric decontaminate
Acțiuni specifice pentru anumite fluxuri de deșuri					

Obiectivul general 3: Dezvoltarea sistemelor de colectare și tratare a fluxurilor de deșuri specifice (ambalaje, deșuri de echipamente electrice și electronice, cauciucuri, baterii etc.) prin promovarea și implementarea principiului „responsabilitatea producătorului”, inclusiv a celor periculoase (deșuri medicale, uleiuri uzate etc.); câte un punct de colectare la nivel de regiune					
Obiectivul specific 1: Crearea infrastructurii de gestionare a următoarelor fluxuri de deșuri: deșuri vegetale, dejecții, rumeguș, deșuri de la industrializarea lemnului, deșuri de ambalaje și deșuri necontaminate din construcții și demolări					
1. Crearea rețelilor de colectare separată a deșeurilor vegetale, dejecții animaliere, deșuri de la prelucrarea lemnului	2014-2017	Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale; organizațiile neguvernamentale	77.539.500/ 5.000.000	77.539.500 (Fondul Ecologic Național)	Numărul capacităților de compostare și fermentare a deșeurilor construite

2. Promovarea proiectelor privind valorificarea energetică a deșeurilor vegetale, acolo unde valorificarea materială nu este fezabilă	2014-2015	Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	—	—	Numărul proiectelor promovate
3. Crearea capacităților de colectare a deșeurilor de ambalaje	2014-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	—	Parteneriat public privat**	Cantitatea de ambalaje reutilizate și recuperate
Obiectivul specific 2: Crearea infrastructurii de gestionare a următoarelor fluxuri de deșuri periculoase: deșuri rezultate din activitatea medicală și din instituții de cercetare, uleiuri uzate, anvelope uzate, baterii și acumulatori uzați, deșuri de echipamente electrice și electronice și deșuri contaminate cu substanțe periculoase din construcții și demolări					
1. Crearea rețelei de colectare separată a deșeurilor infecțioase și pretratarea acestora înaintea eliminării	2013-2017	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; autoritățile publice locale	—	—	Numărul instituțiilor medicale dotate cu rețele de colectare separată a deșeurilor infecțioase și pretratarea acestora înaintea eliminării
2. Crearea capacităților de eliminare a deșeurilor infecțioase	2014-2016	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; autoritățile publice locale	7.753.950/ 500.000	1.550.790 (Fondul Ecologic Național) 6.203.160 (asistență externă)	Numărul instalațiilor de eliminare a deșeurilor infecțioase
3. Crearea centrelor de colectare și stocare în regiuni a deșeurilor periculoase	2014-2016	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției	62.031.600/ 4.000.000	62.031.600 (Fondul Ecologic Național)	Centrele de colectare și stocare create la nivel de regiuni

		Sociale; autoritățile publice locale			
4. Crearea rețelei de colectare a uleiurilor uzate de la utilizatori/populație, prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor	2014-2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	6.885.508/ 444.000	62.031.60 (Fondul Ecologic Național) 6.823.476 (asistență externă)	Numărul punctelor de colectare a uleiurilor uzate de la utilizatori/populație create
5. Eliminarea stocurilor de uleiuri uzate prin incinerare	2016	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	—	Parteneriat public privat	Numărul instalațiilor de eliminare a stocurilor de uleiuri uzate
6. Crearea rețelelor de colectare a anvelopelor uzate prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor, centrelor comerciale, parcărilor, pînă în anul 2015	2013-2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	3.101.580/ 200.000	3.101.580 (Fondul Ecologic Național)	Numărul punctelor de colectare a anvelopelor uzate create
7. Crearea rețelei de colectare separată a bateriilor și acumulatorilor uzați de la utilizatori/ populație prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor, pînă în anul 2015	2013-2015	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	55.828.440/ 3.600.000	55.828.440 (asistență externă)	Cantitatea de deșeuri de baterii și acumulatori uzați colectată
8. Crearea centrelor de colectare separată și valorificare materială a deșeurilor de echipamente electrice și	2014-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului;	201.602.700/ 13.000.000	201.602.700 (asistență externă)	Cantitatea de deșeuri de echipamente electrice și electronice colectată

electronice		autoritățile publice locale			
9. Crearea capacităților de tratare a deșeurilor contaminate cu substanțe periculoase din construcții și demolări, în vederea recuperării sau eliminării	2015-2017	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; autoritățile publice locale	54.277.650/ 3.500.000	38.769.750 (Fondul Ecologic Național) 15.507.900 (asistență externă)	Cantitatea de deșeuri contaminate cu substanțe periculoase din construcții și demolări recuperate sau eliminate

Total: 2.251.250.827 (lei)
145.168.000 (euro)

Costurile în euro au fost calculate conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data de 17 aprilie 2012

* Conform Strategiei de gestionare integrată a deșeurilor în Regiunea de Dezvoltare Sud, se planifică construcția a 3 depozite de deșeuri menajere solide, costul integral fiind de 21.237.625 euro, pentru etapa I (2013 - 2017) se planifică – 8.685.000 euro.

** Pentru activitățile menționate nu a fost estimat costul, deoarece țin de competența agenților economici, conform principiului „poluatorul plătește”.

— Nu necesită surse financiare, acțiunile vor fi elaborate de către colaboratorii instituțiilor implicate.

RECOMANDĂRI

privind planificarea regională a managementului deșeurilor

Dezvoltarea instituțională la nivel regional pentru gestionarea deșeurilor reprezintă o condiție esențială pentru implementarea obiectivelor Strategiei și este un precursor atât pentru atragerea investițiilor necesare, cât și pentru menținerea costurilor mari prin realizarea implementării la nivel economic.

Luând în considerare argumentele prezentate în Strategie, se propune regionalizarea managementului deșeurilor prin divizarea teritorială a țării în 8 regiuni de management al deșeurilor.

Criteriile de bază pentru planificarea regională sînt: așezarea geografică, dezvoltarea economică, existența drumurilor de acces, condițiile pedologice și hidrogeologice, numărul populației etc.

Fiecare regiune va include următoarele raioane:

Regiunea 1 – Cantemir, Cahul, Taraclia, Comrat;

Regiunea 2 – Leova, Cimișlia, Basarabeasca;

Regiunea 3 – Căușeni, Ștefan Vodă;

Regiunea 4 – Strășeni, Ialoveni, Hîncești, Criuleni, Cocieri, Anenii Noi;

Regiunea 5 – Ungheni, Nisporeni, Călărași;

Regiunea 6 – Șoldănești, Rezina, Telenești, Orhei;

Regiunea 7 – Drochia, Rîșcani, Glodeni, Florești, Fălești, Sîngerei, So-roca;

Regiunea 8 – Briceni, Ocnița, Edineț, Dondușeni.

Autoritățile publice locale urmează să creeze asociații de management al deșeurilor la nivel de regiune, conform recomandărilor Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului privind planificarea regională a managementului deșeurilor. Rolul asociațiilor constă în stabilirea și aprobarea termenilor de referință pentru selectarea companiei ce va gestiona deșeurile în regiune, a tarifelor de colectare și eliminare a deșeurilor etc.

Procedura de stabilire a asociațiilor a fost dezvoltată în cadrul Proiectului „Guvernarea Deșeurilor – Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat (IEVP) Est” în cadrul elaborării Strategiei privind managementul integrat al deșeurilor pentru Regiunea de Dezvoltare Sud. Pentru funcționarea eficientă (și, ca urmare, durabilă) a unui sistem regional de gestionare a deșeurilor, ar trebui să existe patru roluri distincte în cadrul sistemului său instituțional, și anume:

1) politic/de planificare. Acest rol se referă la politicile și planurile care vor fi adoptate pe termen lung pentru a asigura faptul că gestionarea deșeurilor îndeplinește obiectivele naționale (de exemplu, asociația intercomunitară, ministerul agriculturii, dezvoltării regionale și mediului etc.);

2) client (colectare și eliminare). Acest rol se referă la contractarea uneia sau mai multor entități pentru a furniza servicii de gestionare a deșeurilor în conformitate cu politicile și planurile existente și gestionarea acestor contracte (de exemplu, primarii, consilii raionale);

3) operator (colectare și eliminare). Acest rol se referă la furnizarea serviciilor de gestionare a deșeurilor în conformitate cu contractele încheiate (de exemplu, operator economic privat, întreprindere municipală);

4) reglementare. Acest rol se referă la asigurarea faptului că cerințele contractului sînt îndeplinite (de exemplu, inspectoratul de mediu).

Un alt aspect important care contribuie la eficacitatea fiecărui sistem de management integrat al deșeurilor este legat de nivelul de cooperare între municipalități, în cazul în care sistemul este pus în aplicare.

În fiecare regiune va fi creată o nouă entitate care va purta responsabilitate pentru gestionarea deșeurilor pentru întreaga regiune. Mai mult decît atât, aceste asociații vor trebui

să coopereze strâns între ele, în scopul pregătirii politicii coerente și a planurilor de acțiune pentru gestionarea deșeurilor pentru viitorul sistem regional integrat de gestionare a deșeurilor. Elementele - cheie care trebuie să fie incluse în statutul viitoarei Asociații Intercomunicare sînt prezentate mai jos.

De asemenea, în cadrul Proiectului „Guvernarea Deșeurilor – Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat (IEVP) Est” au fost propuse următoarele elemente-cheie pe care se va axa crearea Asociației pentru Regiunea de Dezvoltare Sud:

- 1) membrii asociației — se indică raioanele care vor participa în asociație;
- 2) forma juridică a asociației — forma juridică a asociației urmează să fie stabilită în procesul creării, în conformitate cu legislația națională specificată. Membrii asociației sînt raioanele Regiunii de Dezvoltare Sud, avînd organul principal Adunarea Generală, alcătuită din delegați ai raioanelor;
- 3) scopul și obiectivul asociației — scopul asociației este de a crea un parteneriat între raioanele din Regiunea de Dezvoltare Sud. Obiectivul este de a pune în aplicare o strategie comună de gestionare a deșeurilor pentru Regiunea de Dezvoltare Sud, contribuind astfel la sănătatea și bunăstarea locuitorilor din regiune și la obiectivele de mediu ale statului;
- 4) durata acordului asociației — acordul asociației va fi valabil pe perioada Strategiei de gestionare a deșeurilor pentru Regiunea de Dezvoltare Sud și poate fi prelungit de către părți;
- 5) drepturile și obligațiile părților la asociație — părțile la acord vor fi obligate să participe în asociație, să participe la ședințele asociației, să-și exprime voturile și să plătească taxele și tarifele aprobate de asociație;
- 6) furnizarea serviciilor de gestionare a deșeurilor — modul în care serviciile de gestionare a deșeurilor vor fi livrate vor fi specificate, inclusiv implementarea/construcția/procurarea instalațiilor de gestionare a deșeurilor/echipamente, precum și funcționarea acestor instalații/ echipamente;
- 7) dreptul de proprietate asupra bunurilor — dreptul de proprietate asupra bunurilor (inclusiv terenurile necesare pentru instalațiile de gestionare a deșeurilor) vor fi specificate ca aparținînd asociației, împreună cu orice datorii legate de aceste bunuri. În momentul cînd asociația încetează să mai existe, terenul va fi returnat comunității în care se află, într-o stare care satisface cerințele de stat. Bunurile și echipamentele vor fi vîndute și veniturile permise de la vînzarea echipamente se vor acumula în raioane, în conformitate cu procentul lor de vot în cadrul asociației;
- 8) tarife și comisioane — principiile și metodologia pentru calcularea tarifelor și taxelor urmează să fie elaborate de comun acord cu membrii asociației;
- 9) structura și funcționarea asociației (reflectă principalele aspecte convenite în cadrul atelierelor de lucru) — toți membrii asociației vor participa la Adunarea Generală, un organ executiv va supraveghea implementarea politicii și a deciziilor Adunării Generale; organul executiv prezintă raportul de activitate Adunării Generale. Pentru cele 3 subregiuni deservite de asociație vor fi instituite 3 subcomitete;
- 10) managementul financiar — membrii asociației vor achita costurile administrative ale asociației proporțional cu populația lor. Asociația va dispune de conturi bancare proprii și va fi responsabilă pentru venituri și cheltuieli.

În fiecare regiune, va fi creată o nouă entitate care va purta responsabilitatea pentru gestionarea deșeurilor pentru întreaga subregiune. Mai mult decît atît, aceste asociații vor trebui să coopereze strâns între ele, în scopul pregătirii politicii coerente și a planurilor de acțiune pentru gestionarea deșeurilor pentru viitorul sistem regional integrat de gestionare a deșeurilor.

Pe baza experienței întreprinse cu alte sisteme regionale, tabelul de mai jos arată care entități ar putea îndeplini rolul principal pentru numeroase activități în cadrul Strategiei regionale de gestionare a deșeurilor pentru Regiunea de Dezvoltare Sud. În această regiune a fost luată decizia în cadrul elaborării Strategiei privind managementul integrat al deșeurilor să fie creată o asociație cu trei subasociații.

Strategia de gestionare integrată a deșeurilor în Regiunea de Dezvoltare Sud

Asociația pentru Managementul deșeurilor în Regiunea de Dezvoltare Sud

COMITETELE ADUNĂRII GENERALE

Funcții:

Consultarea Adunării Generale și Consiliilor Administrative cu privire la subiectele relevante tuturor membrilor (ex. educație publică, administrația Asociației etc.)

ADUNAREA GENERALĂ

Funcții:

stabilirea politicii de asociere, adoptarea bugetelor anuale; adoptarea planurilor de lucru anuale; acceptarea rapoartelor anuale

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

Funcții:

supravegherea continuă a activităților Asociației;
recomandarea bugetelor anuale la Adunarea Generală;
recomandarea planurilor de lucru anuale în fața Adunării Generale;
prezentarea rapoartelor anuale la Adunarea Generală

COMITETELE CONSILIULUI DE ADMINISTRAȚIE

Funcții:

reprezentarea intereselor membrilor care folosesc împreună echipamentul și instalațiile;
abordarea problemelor specifice în mod continuu sau temporar

PERSONAL EXECUTIV

Funcții:

implementarea acțiunilor necesare pentru îndeplinirea deciziilor politice ale Adunării Generale;
livrarea de servicii (fie direct, fie prin contracte);
sensibilizarea publicului;
planificarea;
managementul financiar

CONTRACTORII DE LIVRARE A SERVICIILOR

Funcții:

furnizarea serviciilor de management al deșeurilor în conformitate cu contractul semnat cu Asociația

LEGENDA

→	Relație de supraveghere
← - →	Relație de comunicare și dialog

Toate entitățile în cadrul limitelor zonei verzi sînt în domeniul de aplicare a programului de management îmbunătățit al deșeurilor în Regiunea de Dezvoltare Sud

Toate entitățile înconjurare de zona galbenă fac parte din Asociația pentru